

Ferðir Noregur 1957

Bjarni Benediktsson – Ferðir – I Egil Skallagrimssons fotefar 1957 – Helsing frá Haus – Minne frá Havrátunet – Stranda – Sykkylven – Volda – Soltun – Hellesylt – Bodö – A. Munch

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-43, Örk 1

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Frå Habostaddalen mot Slogen

mot himmelsjå. Skoglier, djupe dalar og flatare strender med logne vikar og frukthagar oppetter bakkane. Det er snø i toppane, og elvar og bekker kvitnar nedetter fjellsidene, eller kastar seg ut i den solblå luften som tunne og glitrande brudeslør.

Riksvegen Sykkylven—Stranda går gjennom Hevsdalen framom fjellvatn og sætergrender før han hallar unna ned mot Langlo, Ringstad og sentrum. I sør opnar Strandaalen seg, ein flatvoren og veldyrka dal med høge fjell på begge sider.

Lengst inni botnen skimtar ein Ljøbrekka, der riksvegen til Hellesylt skal gå gjennom ein 800 m lang tunnel. Ein har teke til med boringar frå begge sider, og når denne vegen kan opnast for trafikk, vil Stranda vera knytt til riksvegnettet. Samstundes vil ein her få den stuttaste og beste samferdselsvegen mellom indre Nordfjord og Alesund.

Stranda har på ein mannsalder vakse fram frå eit typisk bondesamfunn til ein av dei største industristadene på Sunnmøre. Det er fyrst og fremst møbelindustrien som har gjort bygda til det ho er i dag. Folk smilte helst då nokre få mann tok til å fletta korgar og korgstolar i ein kjellar. Ingen drømde om at 30 år seinare skulle dette tiltaket vera ein av dei største møbel-

Frå Stranda

fabrikkane i Skandinavia. Andre verksemdar fylgde etter, slik at Stranda no har ein allsidig industri. Dei gamle kyrkjebuene og nausta rundt kyrkja har litt etter litt mått vika plassen for moderne forretnings- og industribygningar av jarn og betong. Men fart og teknikk har ikkje gjort bygdebyen til ei slagmark for ein-sidig rasjonalisert matstev. Enno lever idyllen. Vakre blomster- og frukthagar ligg kring husa, og kvitleggja hengjebjørker står langs vegane og viftar med slanke greiner.

Stranda er ein ynskjestad for landliggarar og fjellvandrarar, og har eit framifrå pensjonat og eit fyrsteklasses hotell. 200—300 m frå ferjekaien ligg også ein romsleg og vakker campingplass for bilturistar. Nær sentrum kan ein rusla omkring på idylliske sideveggar og gangstigar, gjennom frededelege tun, fram på opne høgder med utsyn over fjorden og bygda, eller inn i tette lauvskogen der ein er aleine med fuglesongen og kanskje ein surlande bekk.

Vil ein lenger av stad, fer ein med bil til ein av dei mange sæterdalane og avdalane, og tek foten fatt. Der er ein inne i den sunnmørske fjellheimen med treg attom tid til dei lengst unna ble knar bort i blått lys.

STRANDA SYKKYLVEN BILLAG

trafikerer ruta Alesund—Sykkylven—Stranda fleire gonger om dag. Ferjesamband til Geiranger, Hellesylt, Valldal, Stordal og Dyrkorn.

Sjå rutebøkene.

Billete på framsida: over, frå Sykkylven, foto. Lyshol
under, Stranda, foto. K. Vassbotn

ANDRÉSHEIS AVIS TRYKKERI

Reis over Stranda og Sykkylven

Linkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

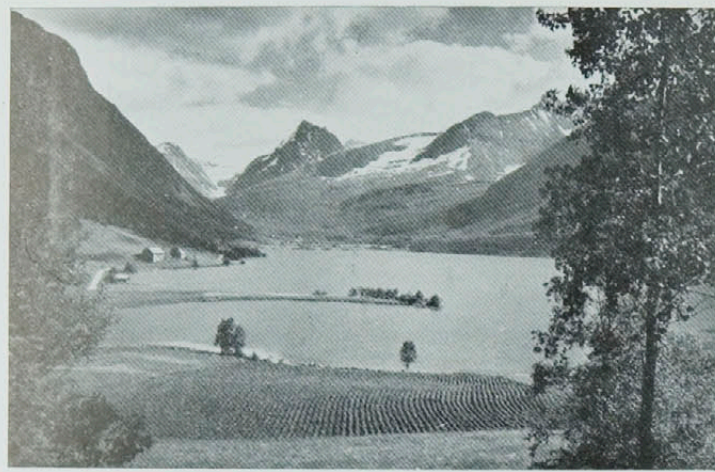
Sykkylven

Sykkylven

Frå Alesund går det mange ferdsleveggar inn i dei storfelte Sunnmørsbygdene. Ein av dei mest interessante er vegen over Magerholm—Sykkylven—Stranda.

I Alesund stig ein inn i ein av dei moderne rutebussane som Stranda og Sykkylven Billag eig, og so ber det gjennom villastrok og hytte-byar inn til det smilande Magerholm, ein idyll ved Storfjorden, med ljøsgrøn lauvskog mellom meir mørkvorne fureåsar. — Ferja ligg og ventar, og so ber det over fjorden. Det tek ikkje lang stunda, men den svale fjordbrisen friskar godt opp, og så har ein eit framifrå utsyn mot fjellheimen austanfor, med Straumshornet som eit tårn i midten og med kvasse egger og granne spir rundt i kring til alle sider.

Ferja har gjort sitt, og no er ein i Sykkylven. Her ligg Aure, knutepunktet i bygda, med fabrikkar og forretningar og flate fine gardar. — Grebstaddalen opnar seg vid og brei mot aust.

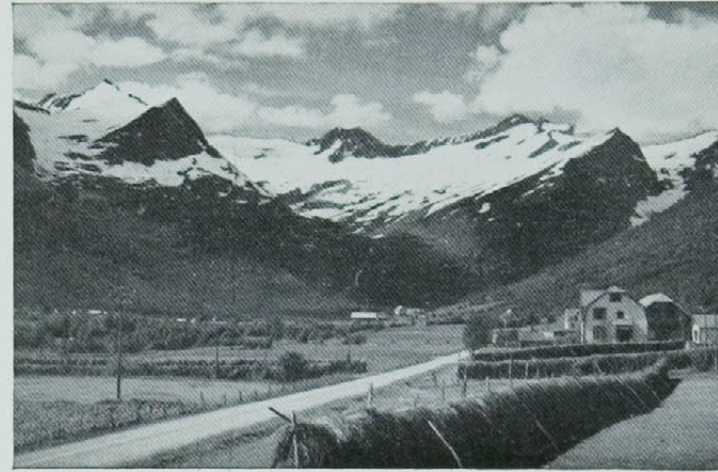
Straumgjerde

Men rutebussen går sørover langs den smale Sykkylvsfjorden, med Ikornes og Sørestranda på hi sida. Langs fjorden er det moderne fabrikkar på kvart nes.

Rettnok er ein no komen inn i ein fjellheim med toppar som lyfter seg til ei høgd av 1600 meter. Men det er ikkje berre fjell. Små veldyrka gardar ligg bø i bø rundt heile fjorden. — Ovafor ligg bjørkeliene, og so kjem tindane og eggene øvst oppe, med kugar og skard innimellom, med blåbrear og fossande fjellbekker.

Eit par kilometer innafor Aure passerar ein Vike-brua. Her går Vikedalen framover til venstre. Lenger framme kløyver han seg i Straumsdalen og Gimsdalen, to vakre fjelldalar.

På Tynes, omlag midtvegs inne ved fjorden, har ein eit framifrå utsyn innover bygda. I fjellsida bortafor fjorden ser ein no Riksheimfossen hve seg kvitskumande nedetter svaberga. Han kjem frå Riksheimdalen, ein vill fjelldal med mange vatn (overgang til Hjørundfjorden). — Når ein kjem til Straumgjerde (ved enden av fjorden), er ein komen midt inn i fjellheimen, med Straumshornet og den hengebratte Straumsegga til venstre, og Trollkyrkjetidane og Blåbreind til høgre. Flies er Straumgjerde

Velledalen

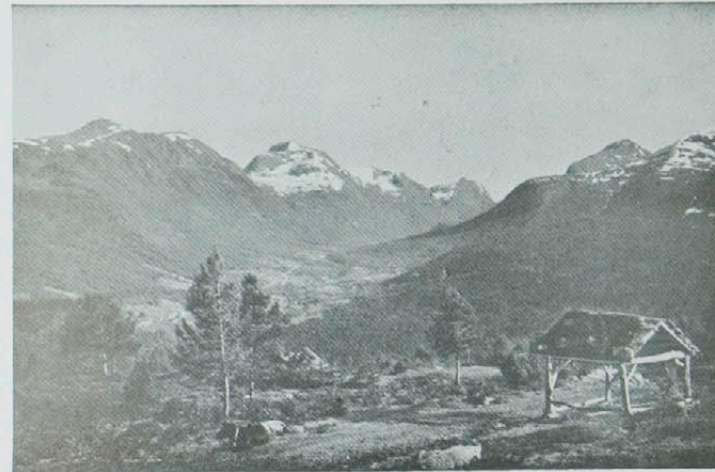
de idyllisk nok, med fjord og elv og vatn og skog, med villskap og ynde i harmonisk sameining.

No går ferda langs det blå-grøne Fet-vatnet, og så er ein i Velledalen, flat som eit stovegolv, med stupbratte bergsider opp frå dalbotnen. Ved Brunstad svingar dalen austover. Til høgre har ein då den ville, tronge Brunstaddalen mellom Brunstadhorn og Daurmålshorn (overgang til Hjørundfjorden).

Straks ovafor øvste garden i Velledalen, Drotninghaug, svingar vegen til høgre, bortover mot Myrdalen. Då bør ein sjå ut gjennom glaset til høgre. For her har ein eit av dei mest storfelte utsyn i heile Noregs land. På vestsida av Velledalen reiser det seg ei tinderad i høgreste elegante former med tårn og kuplar og spir, og brear i krokute band langs heile fjellrekkja.

Det som fell mest i auga er Regndalen med Regndalstindane. — Den høgste er Råna, 1593 m høg.

Det ber no inn gjennom Myrdalen, med Holetindane framanfor til høgre. Snart er ein komen på høgda. Der ligg Svartevatnet og Buvatnet. Mellom desse to fiskerike fjellvatna går heradsgransa. — Og så er ein komen til Stranda.

Stradadalen

Stranda

Stranda er i dag det viktigaste trafikk-knutepunkt på indre Sunnmøre. Moderne solskinsbussar går til og frå Alesund fleire gonger per dag. Og utanom dei vanlege båtutene har Stranda i sumarhalvåret dagleg direkte ferjesamband med dei kjende turiststadene Geiranger, Hellesylt og Valldal. I denne tida vert difor Stranda også ein naturleg mellomstasjon på vegen mellom Alesund og det indre av Noreg. På få timar kan ein såleis oppleve noko av det mest sermerkte i sunnmørsk natur, frå øygarden og havet i vest til det storfelte og skiftande fjell- og fjordlandet i aust.

Turen med den moderne bilferja «Geiranger» ein vakker sumardag er ei oppleving i seg sjølv. — Med 15 mils fart ployer ho den grønblå sjøen, og ein kan sitja makeleg på soldekke og sjå landet gli forbi: Flogbratte fjell ned mot fjorden, med ein og annan smågarden halgande utpå stupet som ørnereir

Bygda har sparebank, skipa 1863. Rådveldesumen er over 10 mill. kr. Her er og ein forretningsbank, som er filial for ein Alesundsbank. Her er 45 butikkar. Folkeskulen har 14 skulehus med 36 klasser. Aure, Ramstaddal og Tandstad krinsar har bygt nye skulehus etter 1952, og Jarnes krins har sitt hus ferdig i år. Bygda har linedet ungdomsskule som er 2 årig. Også deane skulen skal bygge nytt hus i år. Kyrkja, som er bygt i 1883, har ei gamal altertavle, bilete i køret måla av den kjende kunstnaren Leon Aurdal, glasmåleri av Froydis Håvardsholm og vakker treskurd av den gåverike kunstnaren Daniel Hagerup. Bygda har 4 ledelhus og 7 andre møtehus. 4 av idrottslaga i bygda har idrottsbaner, og eitt av desse laga får ferdig grasbane dette året. Ein har i mange år samla stoff til ei bygdebok for Sykkylven.

Bygda har eit strevsamt folk, som med rikt initiativ har synt eit pågangsmot som gir dei beste voner for komande tider. Og det skulle ligge bra til rette for vidare tiltak i dei åra som kjem. Sykkylvingane tykkjer dei har ei vakker bygd, og vil nok også i framtida gjere sitt beste at det framleis vert ei god bygd å bu i.

SYKKYLVEN

Eg veit ei bygd der inne
i mellom fjeli og fjord
ho gøymer tusen minne,
dei kjæraste på jord.
Så mang ei bygd og mang ei grend
var vakker nok og vide kjend
men ei i mellom hine
i minneglansen skine.

(Henrik Straumsheim)

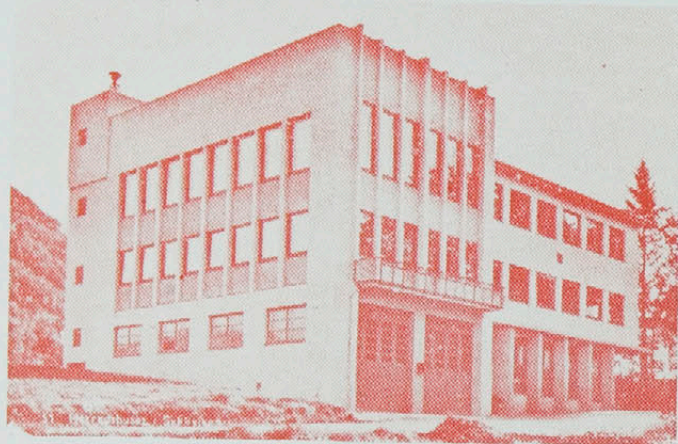

Foto P. P. Lyshol

Heradshuset i Sykkylven

Sykkylven ligg omlag midt på Sunnmøre, omkransa av bygdene Stranda, Orskog og Hjørundfjord. Til næraste byen, Alesund, er det omlag 30 km.

Heradet høyrer til Nordre Sunnmøre skrivardome og Sunnmøre politidistrikt. Den samla flatevidda er 327 km². Bygda har ein rikt skiftande natur. Langs strendene av Sykkylvsfjorden og Storfjorden og i ymse dalar ligg grendene, vakre og godt oppdyrka gardar. Men fjella stig med kvasse tindar attanfor, opptil 1600 m. over havet.

Ved folketeljinga 1950 var folketalet 3823. Auke frå 1930 er 1397, eller 57,5 o/o. I 1955 vart etter samje mellom Orskog og Sykkylven, 3 krinsar overførde til Sykkylven, med 350 menneske. Folketalet er pr. 1/4 1957 : 4716. Likninga for 1956/57 syner desse tala : Medel kr. 20,7 mill., inntekt kr. 14,2 mill. Skattbar inntekt 11,6 mill. Den utlikna heradsskatten kr. 2.130.000. Budsjettet for 1957/58 er på 3,5 mill. kr. Skattoret er 17,5 o/o og reduksjonstabell I. Jordbrukssteljingane har svnt at bygda har kring 2000 dekar åker, 10 000 dekar kunsteng, 6000 dekar natureng og 1000 dekar kulturbeite. Dei siste åra har det vorte nydyrka kring 80 dekar om året, og rudd til kulturbeite omlag den same vidda. I bygda er det 450 gardsbruk og småbruk. Av desse er 35 bruk over 50 dekar, 210 bruk mellom 20-50 dekar og resten er under 20 dekar. Her er omlag 1100 skyldsette eigedomar med samla skyldmark 885. Husdyrtala er omlag: Hestar 320, storfe 2200,

sauer 3000, Geiter 140, svin 400. Mellom hestar og storfe finst her mange gode, verdfulle dyr. Serleg ligg Velledalen langt framme i storfealet. Denne grenda har hatt interesserte menn som i jamt og målmedvite arbeid har rådt seg hogtmjolkande dyr med bra feittprosent. Tidlegare var det jordbruk og fiske som var dei viktugaste næringsgreinene i bygda. Sykkylven fekk sitt kommunale kraftverk i 1918, og dermed vart det etterkvart ein snunad i det økonomiske livet i bygda. Ikkje så mykje dei første åra, men ikring 1930 vart det skipa fleire verksemdar, noko som heldt ved i åra fram til siste verdskrigen. Serleg var det møbelfabrikkar som kom til i desse åra. No er det i bygda 44 slike fabrikkar og verkstader med 640 arbeidarar, 23 trevareverksemdar med 160 mann, 6 konfeksjonsfabrikkar med 75 arbeidarar, 1 trikotasjefabrikk har 20 arbeidarar, og 6 andre verksemdar med 35 arbeidarar. Det samla omsetningsverdet frå desse verksemdene har dei siste åra vore kring 30 millionar kr. Rikeleg og billeg elektrisk kraft har synt seg å ha overlåg stort verd for ein kommune. Her som i andre bygder har det vore vanskeleg å få dette utbygt så fort at det kunne halde fylgje med den aukande trong. Den første utbygginga var på 350 kW. Dette vart i 1923 auka til 750 kW. Men ein hadde berre eit lite oppdent magasin. I 1941 fekk ein ferdig tunnel til eit større fjellvatn som ligg 640 m. o. h. I 1947 vart maskinapasiteten auka til 2200 kW. Serleg om vintrane er dette mykje for lite, og verket kjøper kraft frå Tafjord og Stranda for over 100 000 kr. år'leg. Sykkylven er no medeigar i Tussa kraft, og vonar i 1961 å få den krafta ein treng derifrå.

Sykkylven har ikkje samband med landsvegnettet. Endå står det ått nokre km. mellom Stranda og Hellesylt. Bygda har ferjesamband 4-5 gongar dagleg med Alesundshalvova. Ein god riksveg bind saman med grannebygda Stranda. Frå Sore Sunnmøre kan ein fylgje ferje dagleg frå Festoy til Hundeidvik, og Sorestrandvegen går derifrå til Straumgjerde. Denne vegen er under omlegging, og dei verste bakkane er utbetra dei siste åra.

VOLDA

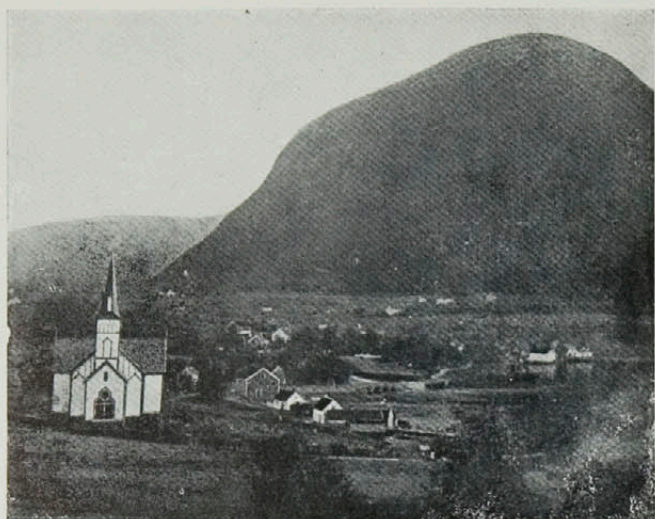
Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Volda er ei av dei største kommunene i Møre og Romsdal fylke, dekker 356 km², og har 5700 faste innbuarar pluss vel 500 utanbygds skuleungdomar. 3500 menneske bur i kommunen sitt sentrum, som dermed er folkerikaste staden i fylket, næst etter dei tri byane. Bygdebyen har vel 600 bustadhus forutan forretningsbygg m. m.

Både Ørsta og Dalsfjord høyrde tidlegare til Volda kommune, Ørsta til 1883, Dalsfjord til 1917. Dalsfjord høyrer framleis til Volda lensmannsdistrikt og til Volda prestegjeld. Prestegjeldet femnde i si tid over alle dei 7 fjordherada frå Vanylven i sør til Hjørundfjord i nord.

Historisk attersyn.

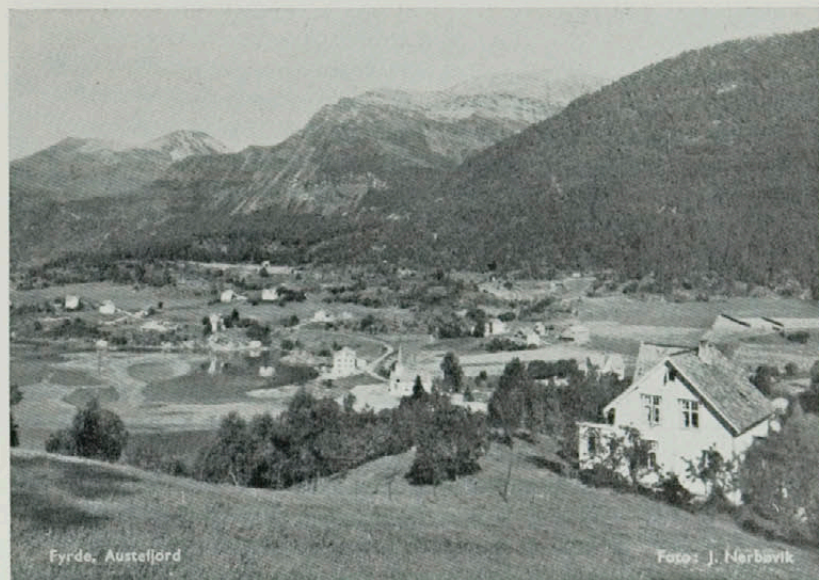
Volda asfalterte sentrum, med sine skular, fabrikkar og forretningar, ligg på historisk grunn. I året 986 låg 180 langskip og andre herskip på vika millom Andaneset og Vikeneset. Haakon Jarl og sonen Erik Jarl samla heren sin mot jomsvikingane framfor slaget i Hjørungavåg. Her stod då eit gudehov som seinare, etter tradisjonen, vart ombyggt til kloster, til det kring år 1200 vart reist ei krossforma stavkyrkje — ei av dei 4 fylkeskyrkjene i Sunnmøre fylke. Hallkjelsviks kyrkja i Vald er nemnd i Aslak Bolts jordbok 1432, Øyrar prestegard i Vald er nemnd i 1338, og Vald skipreide er nemnt i skippslista i Gulatingslova i 1277. Andre dokument i Diplomatarium Norvegicum gjeld andre ting og tilhøve i det gamle bondesamfundet. Elles er det ikkje mange skriftlege kjelder om Volda frå Noregs stordomstid. Men både Volda sitt geografiske lægje,

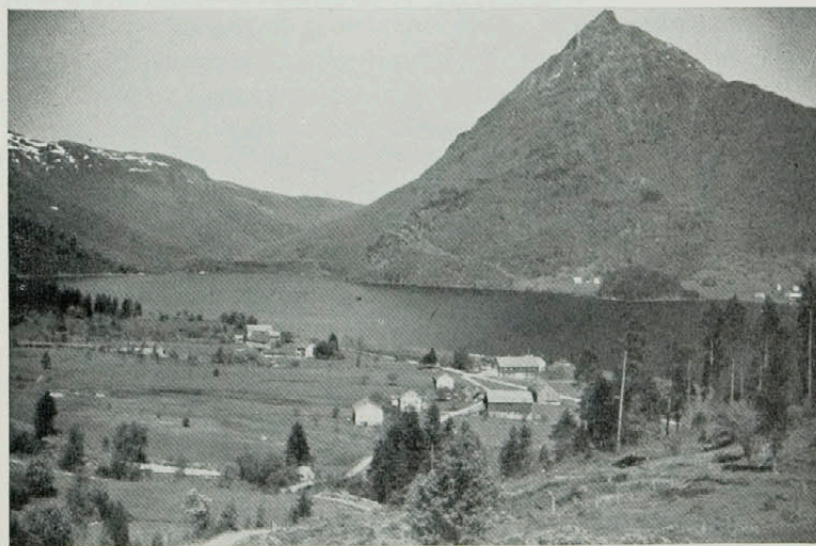
Volda sentrum i 1880-åra,

alle tildels rike, forvitnelege jordfunn, stadnamna — og Volda sin posisjon seinare i dansketida — gjev klare prov på at bygda har spela ei viss rolle i heile den gamle tida.

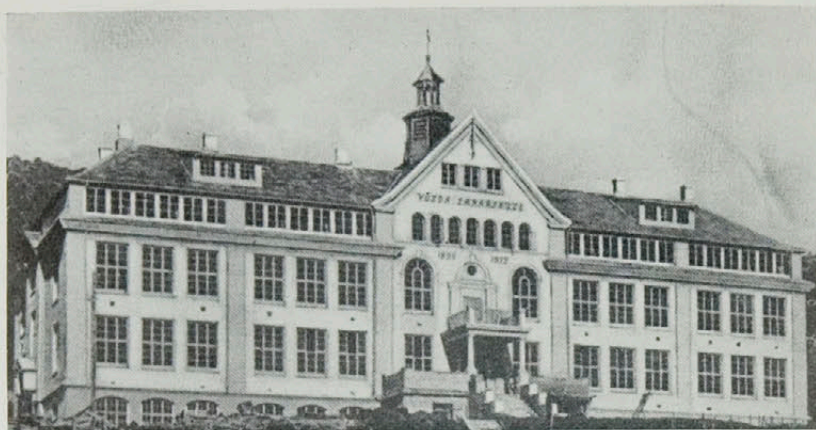
Steinaldersfunna peikar minst 4000—5000 år attende i tida, og funna frå bronsealder og jernalder og stadnamna tyder på fast busetjing på dei fleste gardar i vikingtida. Mange gravhaugar og gravrøyser vart granska i fyrre hundreåret, og dei fleste av dei vart jamna med jorda, men i Skinvika i Austefjorden ligg den dag i dag ei rad gravhaugar som minne frå heiden tid. Sume av gravene i Volda var båtgraver. Her er gardsnamn, fjellnamn og andre stadnamn med beinveges tilknytning til den norrøne gudetida: gardsnamnet Ullaland i Austefjorden og sætrenamnet Ullastøylen ovanfor Volda sentrum, fjellnamna Torane (2 fjell) og Frøyshornet på Bjørkedalen, brunn-namnet Vevendelen på Engeset, og Helgehornet i Morkabygda. Fjella Viten, Vardehornet og Lidaviten har namna sine frå Haakon den gode si tid. Tingrøysa på Ekset talar og sitt tydelege språk. Og Konungs Skuggsjå (13. årh.)

Fyrde i Austefjorden.

Frå Bjørkedalen.

Volda Lærarskule.

fortel om Bjørkedalsmyra på Bjørkedalen som dei gamle på Vestlandet trudde gjorde stein til tre.

I tida etter reformasjonen stig nokre opplyste bondeætter med rotfest ættekjensle fram or millomaldermyrket. Bønder på Bjørkedalen skreiv i desse hundreåra dagbøker og ættekroniker som fører attover til 13. hundretalet, og mange ættegreiner går attende til dei norske stormannsættene. Opplysningsnivået var so høgt, og ættesambandet so sterkt, at almugen i det gamle Volda prestegjeld stod med sterk ryggrad mot danskeveldet. Her var grunnlag og grobøtn for den seinare åndsvoksteren og til at Volda vart eit

Kultur- og skulesentrum.

Det byrja med den kjende sosialreformatoren og vitenskapsmannen Hans Strøm, sokneprest i Volda 1764—78, som i skrift og tale til ålmugen var ein aktiv og positiv lærar, ikkje berre i religiøse spursmål, men i historie og naturhistoriske fag, i jordbruk og helsestell o. s. v. Han vart kjend i inn- og utland for verket sitt «Beskrivelse over Fogderiet Søndmøre», og han vart heidra med Dannebrogkorset og utnemnd til doctor og

Volda off. Lands gymnas.

titulær professor i teologi. — Diktarpresten Claus Frimann var Strøms kappellan i Volda 1771—1780. (Dannebrogssriddar).

Ein av dei mange i prestegjeldet som kom under deira påverknad, og som meir enn andre førde opplysningsarbeidet vidare, var bondeguten Sivert Aarflot (1759—1817) frå Ørsta. Han vart lærar og seinare lensmann, og byrja tidleg å gjeva ut skrifter til fremjing av folkeopplysninga. Dei fyrste skrifterne sine fekk han prenta i Bergen og Kjøbenhavn, men då han som lensmann hadde flytt til Ekset i Volda, starta han, men kgl. løyve, i 1809 trykkeri på Ekset — det femte i Noreg, og det fyrste på bygdene i landet. Han gav bygdene folkebibliotek, heldt privat skule for ungdomen, og byrja straks å gjeva ut blad. Bladdrifta har halde fram og held framleis fram i ætta. Sivert Aarflots publikasjonar vart kjende over heile landet. Han vart heidra med to gullmedaljer og med

Dannebrog for folkeopplysningsarbeidet sitt. — Dotter hans var salmediktaren Berte Canutte Aarflot. Både sonen og sone-sonen var stortingsmenn.

Her låg latente krefter, som venta på utløyning til vidare åndsframvokster, og spire til nasjonal åndsreiseing. Og dette kom. Ivar Aasen, som har ættegreiner frå Bjørkedalen, stetta kunnskapstrongen sin på Ekset. Og det er lett å draga trådane fram til menn som redaktør Rasmus Steinsvik («Fedraheimen» og «Den 17de Mai»), stortingsmann Anders Vassbotn, prost Johannes A. Barstad og lærar Per Riste, menn som biskop Bernt Støylen, og dikteren Anders Hovden kan og takast med, for dei fekk sin åndsdaup i Volda. Og bispane Bøckmann og Gleditsch var fode i Volda. Fjella i Volda er noko av Ivar Aasens «Dei gamle fjell i syningom», både i bokstavleg og djupare tyding. Her dikta voldingen Anders Vassbotn «Aa liva det er å elska», og her fekk voldingen J. A. Barstad impulsen til «Eg ser deg Gud i kvar den blom som blømer» og til andre salmar. Og i dette same miljøet vaks skulane i Volda fram.

Dei høgre skulane.

Volda heradstyre vedtok i 1858 å byggje hus til ein høgare almennskule med lærarskule. 7. januar 1861 byrja «Voldens høiere Almueskole med annetteret Dannelsesanstalt for Almueskolelærere». Skulen gjekk ut 1880, og utdana i alt 260 lærarar. Den høgre almueskulen byrja att i 1883, som ungdoms- og millomskule, og gjekk 1886—92 berre som ungdomsskule, men siste 2 åra med fyrebuingskurs til seminariet. 600 elevar søkte desse kursa som Henrik Kårstad styrde fram til 1. september 1895 då han og kand. real. Aage Stabell (som i 1891 byrja med ein privat millomskule i Volda), slo seg i lag og starta det private seminariet i Volda, med 20 elevar. Dei bygde hus til skulen som fekk eksamensrett i 1898. Kårstad overtok heilt skulen i 1908, bygde nytt skulehus, og kjøpte i 1916 23 mål jord og byrja 4 år etter å byggje den noverande Volda off. Lærarskule. Staten overtok skulen i 1924, med Kårstad som rektor.

Aage Stabell dreiv millomskulen sin og starta i 1907 med 2 års gymnas. Dei seinare rektorane Olav Riste og J. Fr. Voss kjøpte i 1910 skulen og byrja med 3 års gymnas attåt millomskulen — fyrste gymnaset på landsbygda. Riste overtok skulen og styrde han i 42 år, som privatskule med off. tilskot til staten for nokre år sidan overtok drifta, etter at Volda kommune hadde løyst inn skulen og gjeve han til staten. Skipnaden med millomskule har, etter gjeldande lov, falle bort. No er det Volda komm. Realskule.

Ein annan bondegut, Lars Løvoll, byrja i 1932 å driva ein privat handelsskule i Volda. Han byrja 1936 arbeide for handelsgymnas. Handelsdepartementet og Norges Handelshøiskole godkjende i 1938, med visse atterhald, eit 2-års handelsgymnas og 1 års fagkurs for studentar, m. a. med det vilkår at handelsgymnaset i Volda vart kommunalt. Kommuna gjekk med på det, og overtok drifta av gymnaset. Frå 1955 er handelsgymnaset 3-årig økonomisk gymnas, det einaste på landsbygda i Noreg.

Volda Handelsgymnas og Handelsskule.

Dei tri høgare skulane i Volda er tufta på nasjonal grunn, og har havt svært mykje å seia for norsk kulturreising. Elevar frå alle landsluter søker skulane. Elevtalet i 1956—57 var:

Volda Lærarskule 220, Volda off. Landsgymnas 190, Volda komm. Realskule 100, Volda komm. Handelsgymnas og Handelsskule 106. Ialt 606 elevar.

Sidan starten har Volda Lærarskule eksaminert ut 3200 elevar, Volda Landsgymnas ca. 1700, Volda Millomskule og Volda komm. Realskule 2760, og Volda Handelsgymnas og Handelsskule 2460, i alt over 10 100 elevar, som kvar på sitt felt har gjort sitt arbeid i samfundet, mange i høge stillingar, sume ved Kongens rådsbord.

Kulturlivet elles.

Kulturlivet har gjeve seg mange andre utslag i Volda. Folk her er byrge av kyrkja si. Den gamle stavkyrkja vart riva i 1854, og den store trekyrkja som då vart bygd brann i 1929. Ingen ringare enn Arnstein Arneberg vart arkitekt for den nye steinkyrkja, og ingen ringare enn Hugo Lous Mohr vart meister for altartavla. Elles har bygda sine eigne kunstnarar gjort interiørarbeidet etter Arnebergs teikningar. Og i denne samanheng bør det nemnast at ein kunstsmid i Volda har laga noko av smijarnsgitteret i Oslo Rådhus, portaldøra i Akershus Slottskyrkje, og 2 ljosekruner til Skaugum.

Men den mest kjende kunstnar Volda har fostra er biletloggaren J. Munthe Svendsen som har gjeve skulptursamlinga si til heimbygda.

Samfunnshuset i Volda er eit av dei vakraste i landet, og eit av dei mest moderne. Det har teatersal med 500 sitjeplasar, tidhøveleg bad, bibliotekrom o. s. v., og har frå offentleg side vorte kalla eit mynster for liknande tiltak andre stader i landet. Samfunnshuset kostar ca. 900 000 kr. Norske og utanlandske kunstnarar vitjar no ofte bygda.

Eit utslag i kulturlivet er song og musikk, og dette utslaget er verkeleg stort. Volda har fostra komponisten S. H.

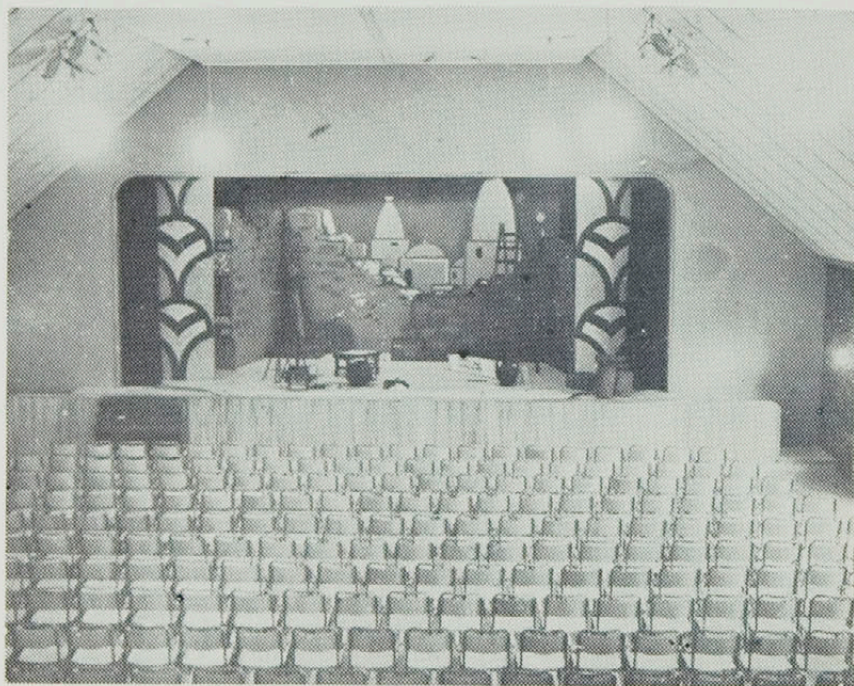
Geitvik, son til komponisten Hans Geitvik. Og korsongen har gamle tradisjon. Volda Ungdomskor, som nærmar seg 100 års jubileet, og Volda Mannskor, er velkjende. Likeeins orkestret ved Volda Lærarskule, samansett av musikarar frå bygda og skulen. Det fyrste hornmusikk-korpset vart skipa fyre 1900, og her er no 4 musikk-korps, med Volda Hornmusikk og Volda Gutemusikk (den siste har 60 medlemmer) som dei leidande.

Idrotten.

Voldingane var tidleg ute ogso på dette området. Det organiserte idrottsarbeidet byrja alt fyre 1900. Idrottsungdomen har eit vakkert Stadion og har ei romsleg hytte i skiterrenget på fjellet. 5 volda dagar har noregsmeisterskapstittel. — Det skal byggjast eit stort gymnastikkanlegg til dei høgre skulane og med symjehall til bruk for skulane og bygda.

Næringslivet.

Folket her livbergar seg nok likevel ikkje berre av åndskultur og skular. Her er eit allsidigt yrkesliv. Bygda har funne fram til ei døgnrytme i tilvære og framvokster som både presse og kringkasting ofte har kalla eit sersyn. Her er livgjevande kombinasjon av åndsidealisme og sterk sans for prak-

Festsalen i Samfunnshuset.

*Volda Turn- og
Idrottslag si
hytte
«Fjellheim».*

tiske realitetar, — ånd og materie i samla framvokster. Ein kan med same rett kalla Volda eit industrisentrum eller ei jordbruksbygd som ein kallar bygda skulestad, for Volda har vore ei framstegsbygd ogso i det praktiske livet.

Jordbruket

er frå gamalt hovudnæringsveg. Her er no ca. 450 bruk over 5 dekar på dei 40—50 vikingtidsgardane, jamnt over små bruk med 3—5 kyr, og no med attåtinntekt i andre yrke, — fiske, off. anleggsarbeid, fabrikkdrift o.s.v. Ca. 1600 menneske er fast knytte til jordbruket og steller med ca. 10 000 dekar dyrka jord og ca. 7000 dyr. Her er moderne meieri, og her er og Søre Sunnmøre Salslag med slakteri og ullsentral. 13 000 dekar innmark er framleis ikkje fulldyrka. Difor har Volda kommune realisert ein kommunal jorddyrkingsplan med ei årleg løyving på 11 000 kr., og med lånegaranti for opptil 5000 kr. pr. nydyrkar. Nydyrkinga vert gjennomført med ein moderne maskinpark.

Skogbruket.

Fureskogen stod i gamal tid tett og tjukk i Volda, ogso på mange stader der det i dag er skoglause heider og fjellparti.

Segna fortel at timberet til den gamle stavkyrkja i Volda vart hogt på Folkestadheiane, og køyrt cver fjordisen til Halkjelsvik. Og skogen spela stor rolle i denne bygda, både til heimebruk og som salsprodukt. Volda hadde t. d. i 1613 13 sagbruk, og i dei tider var det livleg utførsle av rundtømmer og skurlast til Skottland, England, Holland, Tyskland, Danmark og Spania, og aller mest sjølvsgat til dei skogfatige bygdene på Mørkysten. I dag har Volda vel 10 000 dekar fureskog, forutan plantefelta for gran, og 16 000 dekar lauvskog. Dei aller fleste gardar er utan barskog. Men ogso i dette høvet har kommunen grepe inn. Etter den kommunale skogreisingsplanen frå 1952 skal 17 883 dekar tilplantast med gran og fure på 20 år, med 5,1 million tre. Årleg kommunetilskot 11 000 kroner.

Industri og handverk

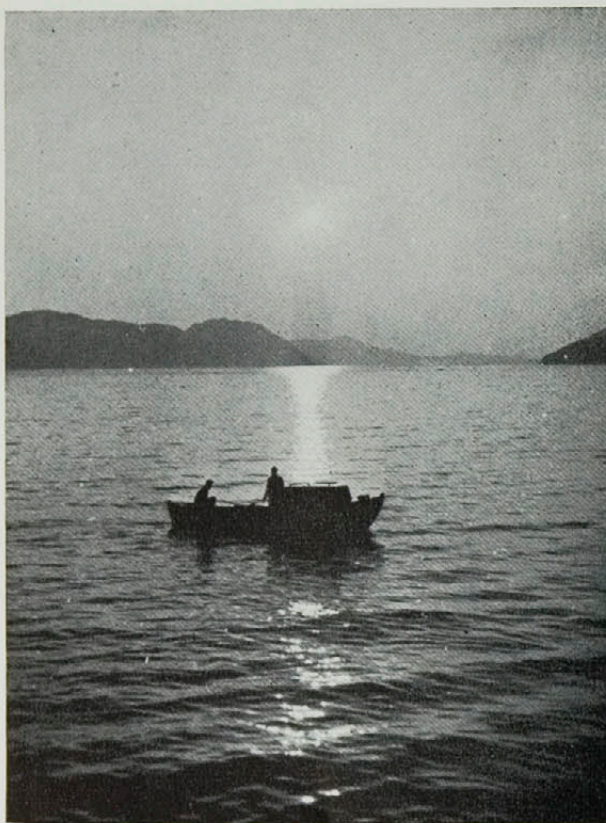
livbargar ca. 1500 menneske. Her er 70—80 verksemder, nokre med 50—100 arbeidarar. Volda har Noregs største fabrikk i sprøtelakkerte soveromsmøblar, stor moderne mek. verkstad (fiskebåtmotorar), støyperi som leverer halvfabrikata og maskinstøypegods til motor-, maskin- og verkstadindustrien, ein maskinfabrikk som er einaste norske produsent av gaffeltrucks. Her er dessutan andre verksemder, både i sentrum og på bygdene: møbelfabrikkar, ullspinneri, mylne, konfeksjonsfabrikkar, verksemder i karosseribransjen, garveri, båtbyggeri, saftfabrikkar, leiketøyfabrikkar o. s. v. Noko av produksjonen vert eksportert.

Fisket.

Fjorden er fiskerik, og fjordfisket har alltid spela ei stor rolle både for hushaldet og for sal. Her er år om anna rikt småsild- og brislingfiske som samlar fiskarar frå heile Vestlandet. Det er 10—12 notbruk i bygda. Men det er fisket på havet som har spela størst rolle. So seint som i slutten av fyrre hundreåret dreiv 30—40 båtar frå Volda vinterfiske på Sunnmørskysten etter torsk og sild, og tidlegare var dubbelt so mange båtlag herfrå med på dette fisket. Kvar grend hadde

Volda hamn.

*Kveldsstemming.
Ut Voldsfjorden.*

sin fiskebåt (otringar). I dag er det ikkje so mange båtar frå Volda som driv havfiske, men hundrevis voldingar er stadig med på slikt fiske, i alle farvatn, med båtar frå kyststroka. Det er storsildfiske og vårsildfiske, torskefiske på kysten, fiske på havbankane, ved Færøyane, Island, Bjørnøya, Grønland o.s.v. Voldingane var med i pionerarbeidet med selfangsten i Kvitesjøen, Vestisen og ved New Foundland, og mange driv framleis denne fangsten.

Båtbygginga

er eit yrke som har spesiell interesse både historisk og næringsmessig. Det har vore bygt båtar i Volda so langt attende

*Frå Vikeneset.
Rotsethornet mot
natthimmelen.*

i tida som soga rekk, småbåtar og større skip, i eldre tid langskip, og no alle slag småbåtar og motorbåtar opp til 70—80 fot. Det er bøndene på Bjørkedalen, i Kilsfjorden, Høydalen og Austefjorden som driv med båtbygging, men i eldre tid vart det bygt båtar og skip i andre bygder og, t. d. på Ekset og i Halkjelsvik. Det livde til for stutt tid sidan folk i Volda som personleg hadde bygt 500—600 færingar.

Sunnmørsotringen, den landskjende havfiskebåten, ein direkte etterkomar frå vikingskip og langskip, vart konstruert i Volda, og bygd her til nye båttypar kom i bruk i slutten av fyrre hundreåret. Men det var ein volding, Sivert Halkjelsvik, som konstruerte den nye fiskebåten i vårt distrikt, Møringsbåten. Båtbygginga har vore og er attåttnæring for gardbrukarane, og bjørkedalingane, som bur 1—2 mil frå fjorden, transporterte og transporterer den dag i dag båtane sine den lange vegen til sjøs, i eldre tid eit strævsamt arbeid.

I dansketida vart voldingar kalla til Kongens København

for å arbeida på orlogsverva, og vi veit at voldingane leverte båtar til Island i eldre tid, og i nyare tid har mange båtar herfrå vorte sende utanlands.

Forretningslivet.

Volda er sæte for 2 bankar, Volda og Ørsta Sparebank, skipa 1854, og Sunnmøre Kreditbank A/S (filial), og 70—80 kjøpmannsforretningar. Her er og det 90 år gamle og kjende Svendsen Hotell, og Ungdomsheimen.

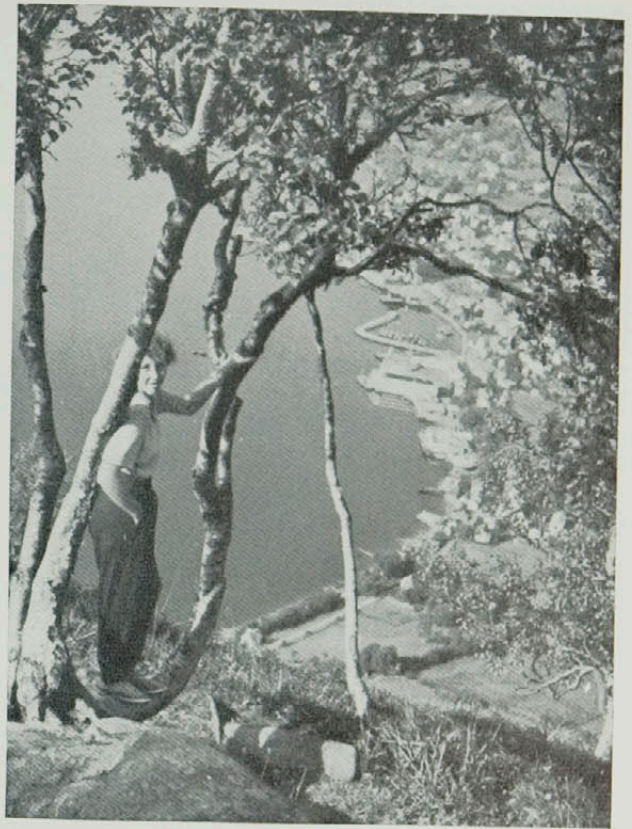
Helsestellet.

Volda er fyregangsbygd på dette området. Sanitetslaget i bygda bygde tuberkuloseheim 1910, og folket her bygde 1937 Søre Sunnmøre Sjukehus, som no er overteke av fylket, og har både kirurgisk og indremedisinsk avdeling. Og diagnosestasjonen for Søre Sunnmøre ligg i Volda. Her er kommunal tuberkulosestrygd med årleg utgift på 12—15 000 kroner.

Sentralstad for administrasjon og trafikk-knutepunkt.

Volda har frå gammalt vore sentralstad for administrasjonen på Søre Sunnmøre. Her er sæte for sorenskrivaren i Søre Sunnmøre, som har eit rettsdistrikt på 12 herad, og Frostating lagmannsrett har rettsmøte her. Volda Telegrafstasjon femner om 10 herad, Volda Postkontor femner om 13 postopneri og 5 brevhus. Her er distriktslækjar, distriktsdyrlækjar, apotek osv. — alt som høyrer til sentralstaden for eit stort distrikt.

Bygdebyen er knutepunkt for ein pulserande trafikk. Volda var fyregangsbygd ogso i samferdsla. Folk her skipa kring 1900 sitt eige dampskipsselskap som fyrst med ein, seinare med to båtar, trafikerte Søre Sunnmøre, indre og ytre distrikt. Seinare starta folk i Volda Volda—Folkestad Bilferje, eit selskap som i dag har største ferjetrafikken på Søre Sunnmøre: 3 ferjer fører no årleg 14—15 000 bilar. Volda har ca. 100 faste sjøverts samband pr. vike, og ca. 15 daglege rutebilsamband. Her er kystruter frå Oslo til Kirkenes. Kommuna har bygt

*På veg til
Rotsethornet.
Ein pust i
bakken med vak-
kert utsyn over
Volda.*

kai som kan ta mot båtar av dei aller største dimensjonar. Volda har dessutan innebygd hamn, og her ligg ofte båtar frå øyedistriktet i vinteropplag.

Den vestlandske Stamvegen går gjennom Volda.

Volda kommune

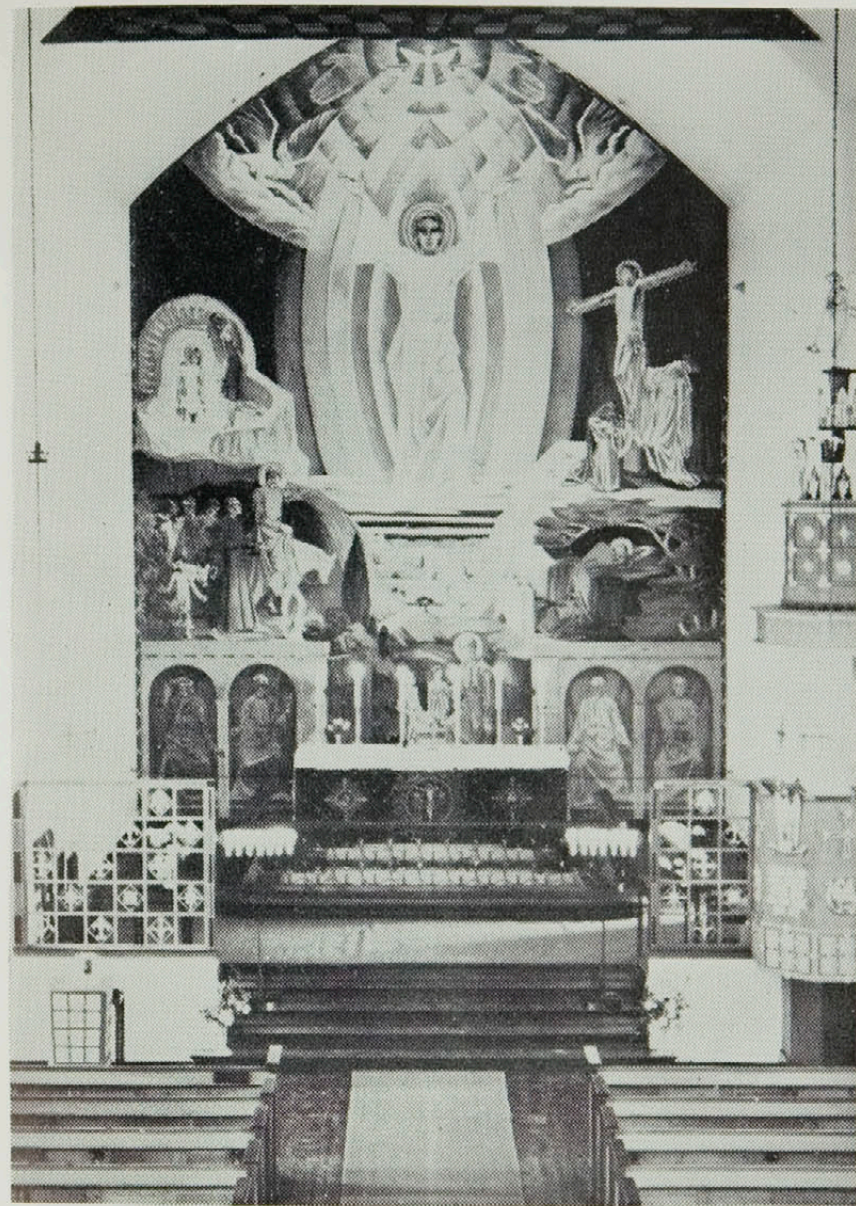
har eit budsjett på ca. 4 millionar kr. Bygda har havt eigne kraftverk heilt frå 1907, og alle huslydar i heradet har elektrisk kraft. Kommuna er medeigar i L/L Tussa Kraft, som no vert utbygd.

Ei vakker bygd.

Volda har ord for å vera ei vakker bygd med skiftande natur, ville strandsider med ur og fonnefar, smilande dalføre som Bjørkedalen og Austefjorddalen, og opne bygder som kring bygdebyen og i Morkabygda. Fjella er opptil 1500 meter høge. — Og i denne skiftande natura er rik flora og fauna, — alle slag lauvtre og triveleg gran- og fureskog. Hjorten trivst i skogane, og her er gode lakseelvar.

Kvernhusidyll ved Aldalen.

Altarpartiet i Volda Kyrkje.

Foto: Kornberg og Nerbøvik.
Utgjevar: Volda Kommune.

Volda 1957
Aarflots Prenteverk.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn

16 m. l. Reidskapshus
med potet- og grøn-
sakkjellar. — 1928.

Skule-, Gymnastikk-
og Handarbeidsrom, 1905.

»Nr. 2«: 20—30 mindre
gutar, agronom og hjel-
pesfolk. — 1905.

Uthuset, 1906. Vinkelen 1928
1940: 17 vaksne, 5 unge, +
kalvar, 2 hest, 13 svin.

Stabbur med fryserom
framfor kjøkenet, 1936.

Foto: 1938.

Frukt-, ber- og blometre.
»Nr. 1«: 25—35 større gu-
tar, styrarfolk hjelpesfolk

Soltun = Bergens Guttehjem, Garnes st.

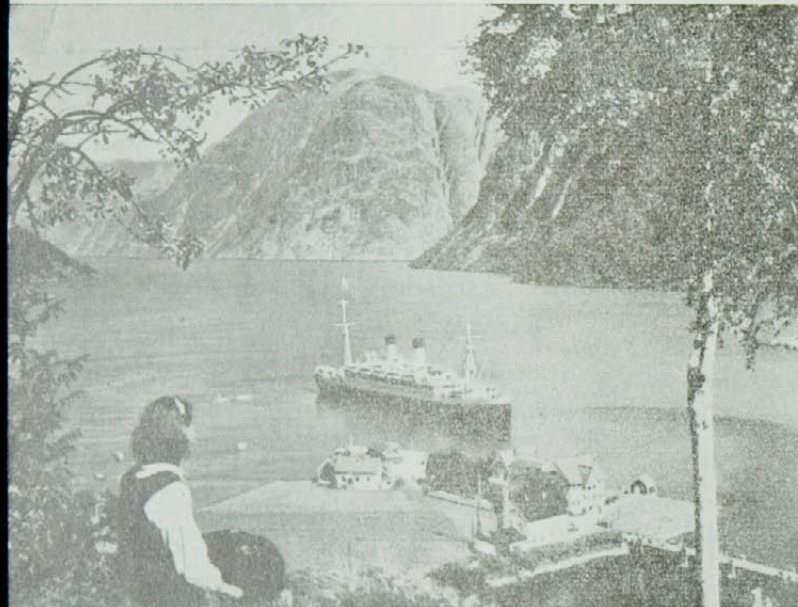
Eg såg på 50 ulike stader i Bergen umland, fyrr Garnes i 1903 vart kjøpt. Sidan 1905 er Soltun (= Bergens Guttehjems) jordvidda dyrka av berre utmark: skitmyr og berg-rabbar. Det var og er heim for heimlause gutar i alder ($2\frac{1}{2}$ —) 5—10—15—16 (—17) år. I Bergen var det 2—30 gutar. På Garnes: 50—65 gutar. Sidan 1940: (30—)40.

Heimen er privat, sjolveigande. Uppehalden ved gåvor og ymse tilskot. Styret vert valt av årleg betalande medlemmer. — Sal. 127,3 — 5. Mos. 15, 7—14, — Matt. 25, 25—46.

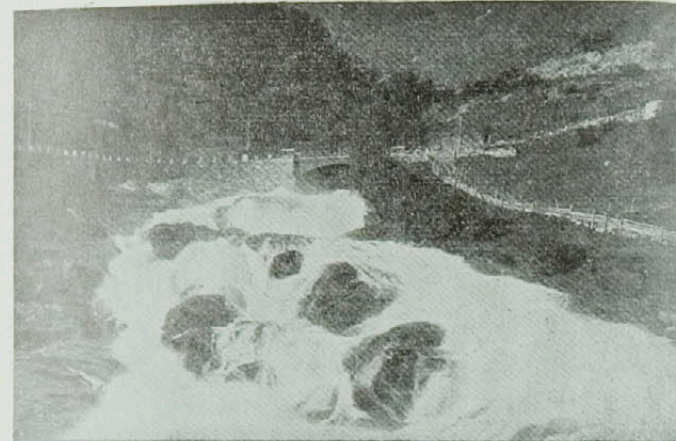
Trykt 1950.

Gudtorm Vatnsdal
Arna st.

Linkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Cruising boat at Hellesylt

Hellesyltfoss

From Norangdal

From Flofjell

Hellesylt is one of the oldest tourist centres in Sunnmøre and is well known for its beautiful and picturesque situation at the imposing Hellesylt foss (waterfall) surrounded by high mountains. The famous author Henrik Ibsen stayed for some time at Hellesylt when writing his drama «Brand». Some of the sceneries in the play, are taken from these wild parts.

Hellesylt is an excellent starting point for excursions, day trips as well as shorter excursions.

Day trips:

1. To Geirangerfjord and Geiranger by ferry.
2. Hellesylt—Stranda—Hellesylt.
 - a. Motorboat to Ljøen. Across Ljøfjell (mountain) to Stranda. Good road, partly available for motor car. About 5 hours.
 - b. From Hellesylt to Stranda through Moldskreddal (valley). Those who want an easy and varied walk, should take this route. It is a narrow and wild valley with outfarms.
3. Hellesylt—Holedal—Djupvasshytta—Geiranger. Motor car to Hole, through Holedal (valley) across Hestebreen (glacier), through Skjeringsdal to Djupvasshytta. 16 miles.
4. Hellesylt—Valldal—Åndalsnes—Hellesylt. A very interesting day trip by ferry and motor car.

5. Hellesylt—Loen—Olden—Hellesylt. Day trip by motor car, 100 miles return.

Shorter excursions:

1. Through Sunnlyvsbygd to Flofjell (mountain). Motor car Hellesylt—Vollset (8 miles). From Vollset to Flofjell 1 1/2 hours walk. Passing Dønefoss (waterfall) and the mountain Vollsetskåla 5623 feet above sea level, and Fedalsnibba. On Flofjell 2 good trout lakes. A cluster of outfarms.
2. Hellesylt—Moldskreddal. To a cluster of outfarms (Look at day trip 2 b.)
3. Hellesylt—Fivelstadhaug—Øye—Urke—Hellesylt. Motor car route 19 miles through Norangdal (valley) From Fivelstadhaug ascent to Kvitteggan, one of the highest mountains of Sunnmøre. Norangdal is a narrow valley with beautiful quiet outfarms, steep

mountains on both sides with profiles of Roald Amundsen and queen Victoria of England.

4. Hellesylt—Åkernes—Hellesylt. Åkernes is a mountain farm at Sunnlyvsfjord. The houses are built beneath a crag. Avalanches often pass over the roofs of the houses. Motor boat 6 miles.

GRAND HOTELL, HELLESYLT

45 beds, cold and hot running water. Electric lighting and heating. Excellent kitchen. Beer and wine licence. Salmon and trout fishing. Good bathing shore and a bathinghouse. Reasonable terms.

19/231 Norge - Halesyll

Ein skjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Borgarvíkur

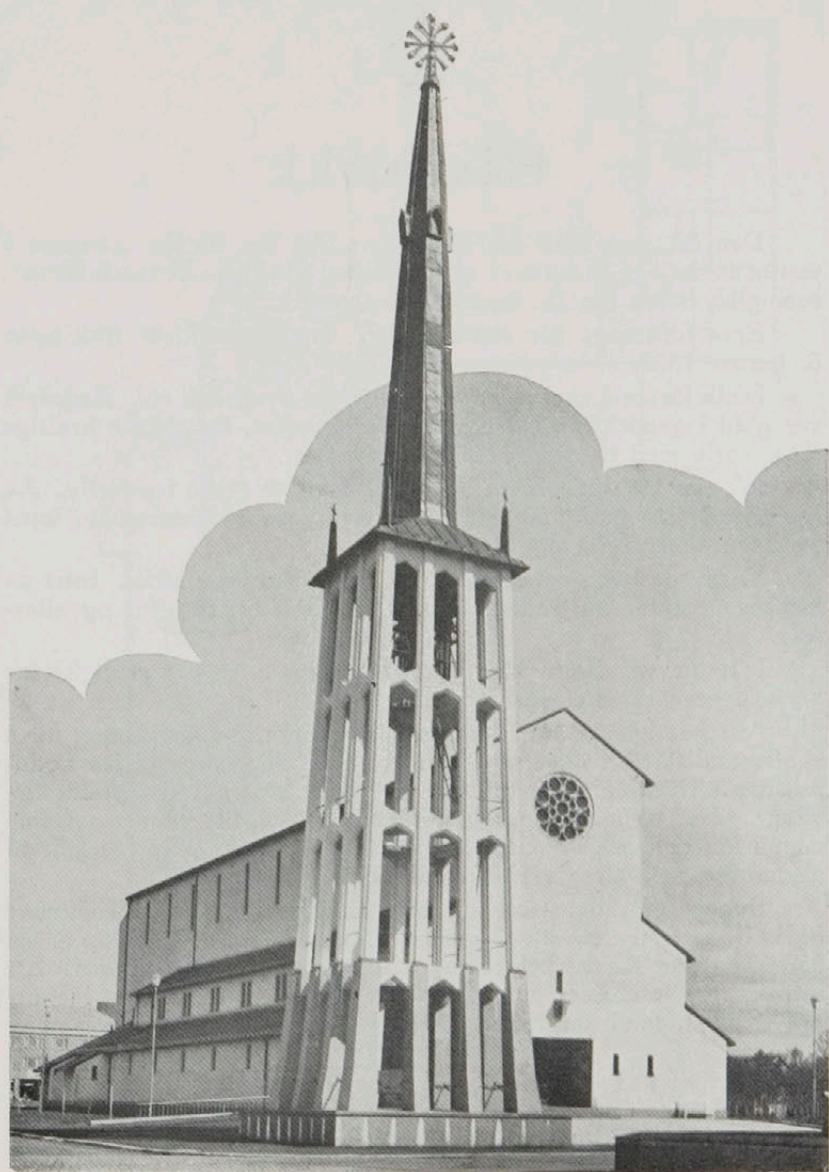
Enerett : Normanns Kunstforlag A.s - Oslo

Ytterst mot norden lyser en ö
klart gjennom isslag og tåke,
der ved en bjergild som aldri kan dö,
oldtidens billeder våke
derfra går sagnet vidt over sjö
som en måke.

Opp til det selsomme drog
först våre herlige fedre.
Med seg fra Norge de høysetet tok
for å oppreise det bedre.
Norröna mål de i ensomme krok
skulle hedre,

Medens det synkende Nordens makt
deltet og måtte forsage,
ble der på Island bevaret og lagt
livssäd for kommende dage.
Der nå et tegn på stammenes pakt
står tilbake.

A. Munch

BODØ DOMKIRKE

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Historikk

Den 20. mai 1816 ble Bodø by. Det kan ha sin interesse å merke at det var en kirkens mann, biskop Matthias Bonsach Krogh, som gikk hardt inn for bysaken dengang.

Eget kirkesogn ble Bodø i 1897, men egen kirke fikk byen 6. januar 1888.

Bodø første kirkehus var en trekirke i ny-gotisk stil. Bodøfolk var glad i gamlekirka. Den vakre beliggenhet, det slanke kraftige tårn, hørte med til det umistelige i bybildet.

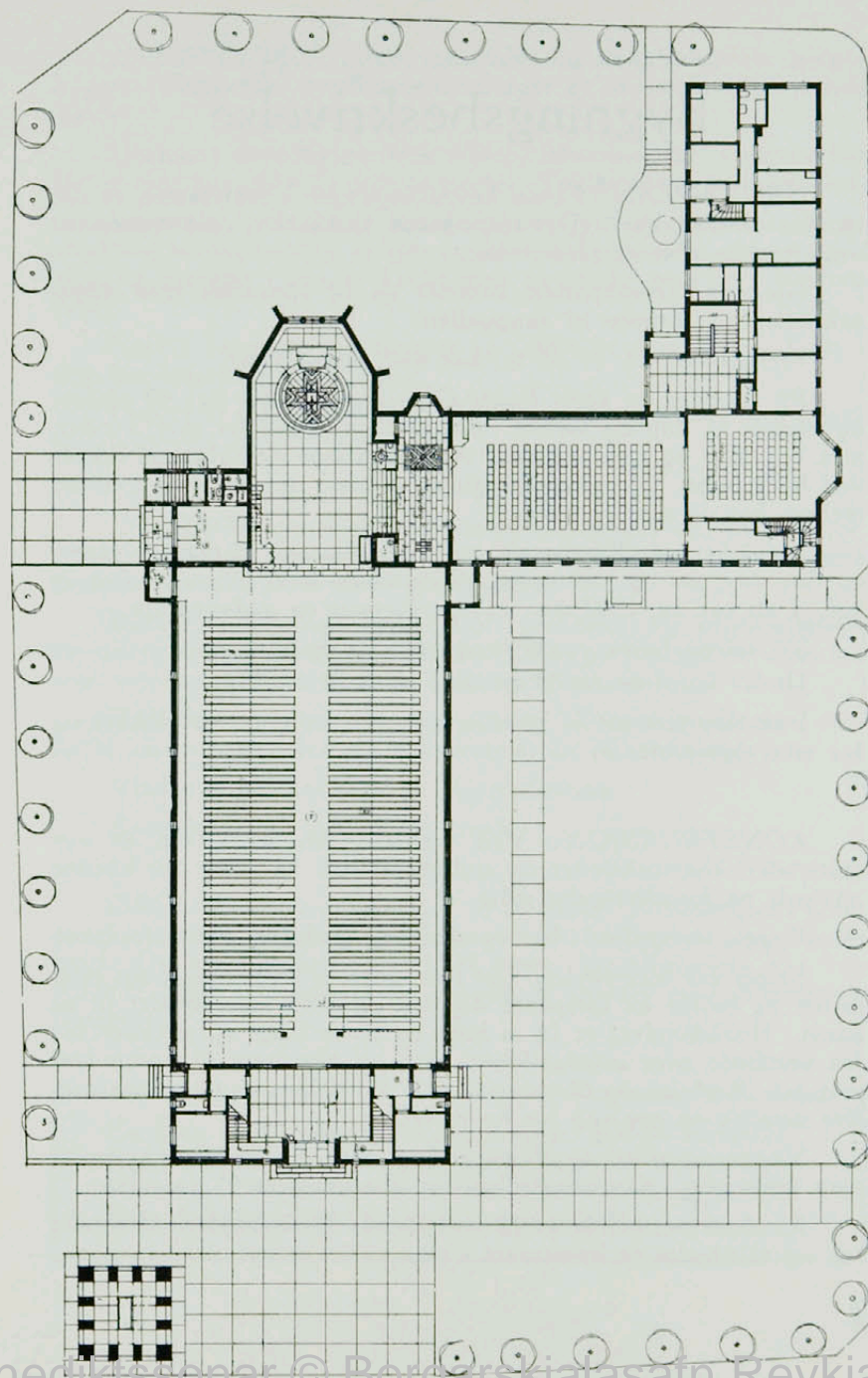
27. mai 1940 ble Bodø by lagt i aske av tyske bombefly. Av byens 760 hus strøk 420 med. 3707 av byens innvånere ble i løpet av noen timer hus- og hjemløse.

En av de bygninger som strøk med var byens kirke. Intet av kirkens inventar ble reddet, unntatt messeklær, døpefat og altersølv.

I 16 år var Bodø kirkeløs. Det store interim i menighetens historie er et kapitel for seg selv.

Allerede høsten 1940 ble den første kirkeforening dannet for å skaffe midler til å reise ny kirke. Den frivillige innsats fra Bodøfolk og utflyttede Bodøværingar har vært stor når det gjaldt frivillige gaver og innsats. Arkitektkonkurransen ble vunnet av Herman Munthe-Kaas og Gudolf Blakstad, og deres plan ble lagt til grunn for det videre arbeid med kirkesaken i Bodø.

Bygget er i det store og hele finansiert av Bodø kommune og koster slik det nå står 3 millioner kroner. Av dette beløp er ca. 350 000 gaver fra Kirkeforeninger, firmaer og enkeltpersoner. Ett uttrykk for interessen omkring kirkebygget er at tomten ble utgravd på dugnad sommeren 1951.

Plan av kirken i mål 1 : 500.

Bygningsbeskrivelse

GRUNNPLAN. Foran hovedinngangen i vestfronten er det en stor «kirkebakke». Det frittstående klokketårn med monument over krigens ofre er plasert her.

Gjennom bronseporten kommer en til våpenhus med dåps-sakristier og trapper til sanggalleri.

Kirkeskipet, 18 × 35 m, har 890 sitteplasser.

På sorsiden av koret ligger Olavskapellet, det har 40 plasser og brukes til dåp og vielser. Kapellet har åpninger mot 3 sider, mot kor, skip og menighetssal. Åpningen mot menighetssal lukkes ved foldedører. Olavskapellet gir en gunstig overgang og avstand mellom kor og menighetssal.

Menighetssal, 230 plasser, og konfirmantsal, 75 plasser, utgjør en fløy mot sør og kan settes i forbindelse med Olavskapellet og kor. I alt kan ca. 1300 mennesker overvære en gudstjeneste.

Til salene hører vestibyle, garderobe og kjøkken.

Under koret er det krypt med plass til ca. 150.

I en fløy mot øst er kirkens kontorer, leilighet for klokker og for menighetssøster.

KONSTRUKSJON. Ved gjenreisingen av kirken er nye materialer, konstruksjoner og muligheter som har vært for hånden anvendt på formålstjenlig måte.

Bygget er oppført i betong skall-konstruksjon, delvis forspent.

Skipet har ikke søyler. Det frie spenn er 35 m, går langs etter skipet og består av forspente dragere og skall samarbeidet til en enhet. Hovedhvelvet er 16 m høyt og 55 m langt og strekker seg fra vestfront over orgelgalleriet, skip og kor frem til korvinduet mot øst. Korbuen og tilsvarende bue ved galleri danner konstruktive detaljer og opplegg for hovedhvelvet.

Vegger er utført av 15 cm betong med 15 cm lettbetong isolasjon innvendig. Skallkonstruksjonen for øvrig er 11 cm tykk.

Klokketårnet består av 12 frittstående betongsøyler. Utvendig tak og tårnhjelm er konstruert i tre.

UTFØRELSE. Tidens materialer og konstruksjoner preger bygget. Dekkende overflatebehandlinger er minimale eller er helt sløyfet.

Utvendig er sokkelpartiene utført i labradorsten. Veggene har fått et tynt pusspåkast i gråhvit mørtel. Takflatene er kobberteppet.

Innvendig i skipet er flatene pusset tynt og kalkmalt. Konstruktive betongdetaljer er gitt et strøk sementmaling. Vestvegg i skip og østvegg i kor er kledd med akustiske paneler i kvistren furu.

Gulv i våpenhus og trapper er utført av sort skifer. Gulv i skip har kvistrene furuplanker.

I koret er gulvet lagt med Mosjømarmor i mønster og i Olavkapell samme sten i flere farger.

INTERIØR. Interiøret er lyst og særmerkes ved enkle linjer, markert reisning og sett mot øst en sterk perspektiv-virkning som avsluttes av det 12 m høye glassmaleri.

Benker, alter-ring, klokkestol, prekestol og orgelgalleriets brysting er fremstilt av oregonpine. Dette gir rommet en varm lyd som ytterligere forsterkes av messing lysarmaturer.

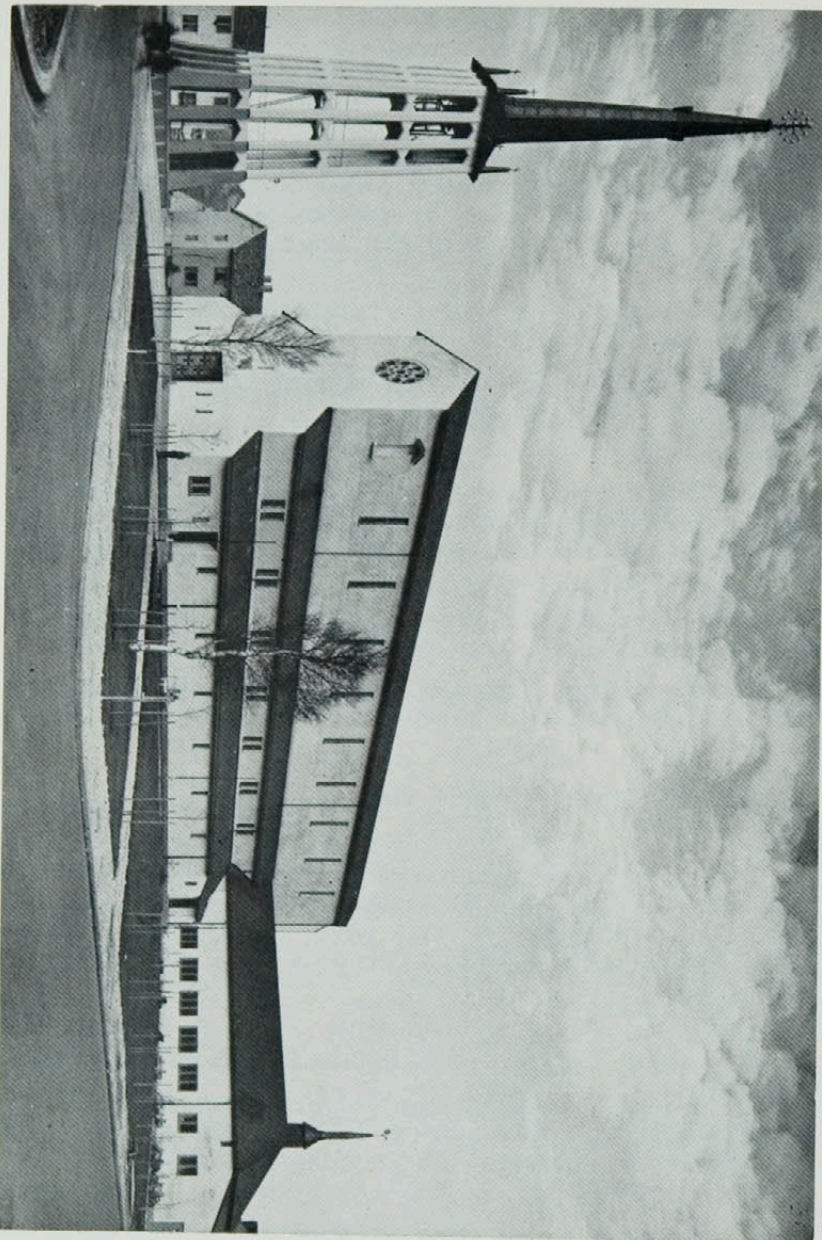
Tekstiler på alter og prekestol og 10 «nordlandsryer» med enkle kristne symboler gir kirkerommet en rik virkning.

Vinduene har antikkglass i blyinnfatning.

Korstolene har gyldenlærs trekk.

ORGLER. Hovedorglet har 46 stemmer. Epistelorglet i koret har 5 stemmer. Begge orgler manøvreres fra hovedorglets spillebord. De har tilsammen ca. 4500 piper. Orgelfasadene har kun lydende piper. Hovedorglets fasade er utstyrt med horisontale trompeter.

En lang rekke enkeltpersoner, hvorav mange anonyme, flere kirkeringer, foreninger og firmaer har bidratt med i alt ca. 350 000 kroner og har gjort det mulig å fullføre domkirken rikt utstyrt og utsmykket.

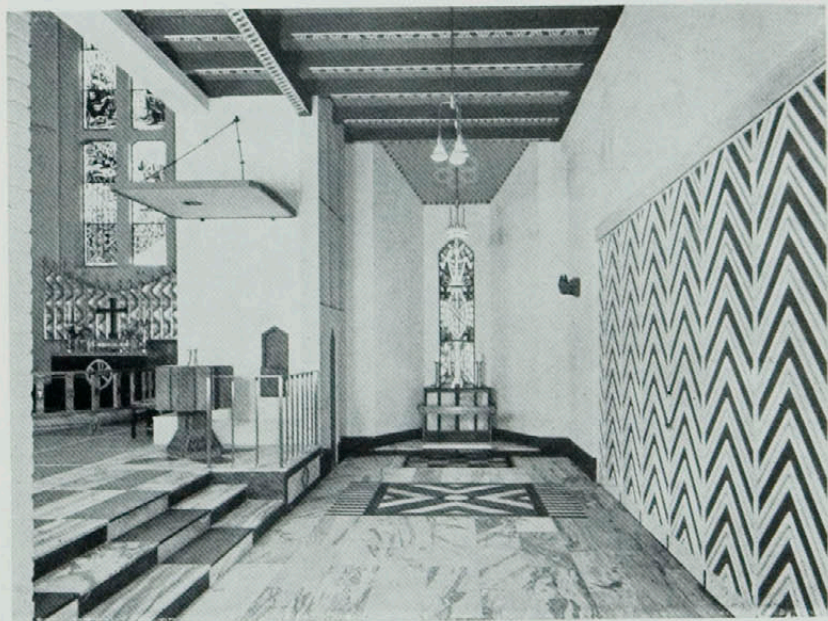

AKUSTIKKEN. For å sikre gode lydforhold er flatene gitt spesiell behandling. Betonghvelvene er perforert med 3244 hull, endeveggene har spesiell panel og gulvet er utført i tre.

ELEKTRISKE INSTALLASJONER. Rørover under benkene, gulvoppvarming i kor og Olavskapell. Takoppvarming i menighetssal. Varmluftanlegg som sekundær oppvarming i kor og menighetssal.

Enkle messing lysekroner med skjermet lys. I mørketiden er glassmaleriet belyst innenfra.

Kirkeklokkene manøvreres elektrisk.

Interior av Olavskapellet.

(Foto: Johnson & Sotberg)

Interior, sett mot vest.

(Foto: Kr. Helgesen)

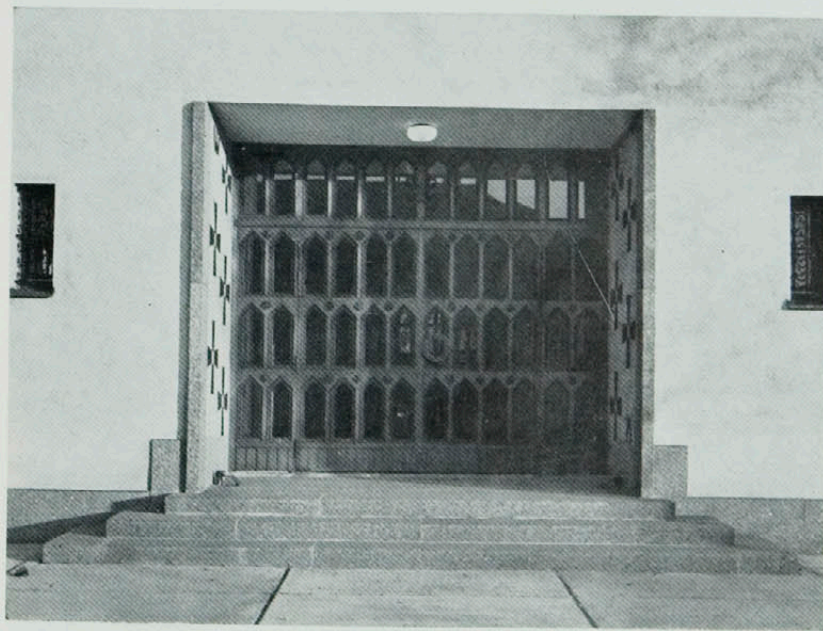
Symbolene

I det frittstående tårn er opphengt 3 klokker som med sine innskrifter fra henholdsvis Mark. 10,14, Matt. 11,28 og Matt. 25,34 forkynner et trefoldig «Kom!»

Over inngangsportalen er satt av plass til en skulptur. I løpet av året 1961 vil «Christus Victor» av billedhugger Kristoffer Leirdal være på plass og kirkens vestfront vil med dette ha fått det samlende midtpunkt for øye og sinn.

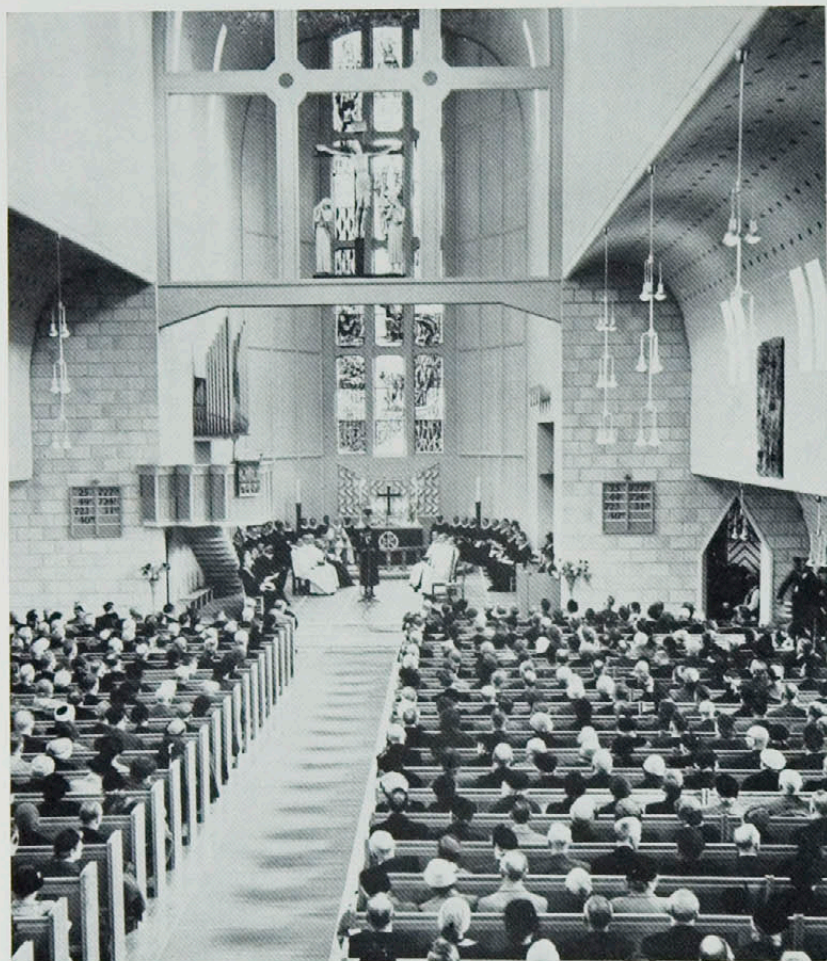
De tunge, gjennombrutte bronsedører inn til våpenhuset skal minne om Jesu ord «I min Faders hus er det mange rom». Samme motiv går igjen i dørene fra våpenhuset inn til selve kirkeskipet.

Kommet innenfor dras blikket mot det 12 m høye glassmaleriet, hvis sentrale skikkelse er Kristus idet han tas opp til himlen. I de nederste felter grupper av disipler som nettopp har mottatt misjonsbefalingen. Mt. 28,16-20. I øverste felt, det himmelske hærskarer som jubler over Kristi seier og opphøyelse.

Inngangsportal.

(Foto: Johnson & Sotberg)

Interiør, sett mot øst.

(Foto: Johnson & Sotberg)

Men blikket tvinges til å stanse ved den praktfulle gruppen av Kristus på korset med Maria og Johannes på hver side, plassert under triumfbuen i korgitteret. Fra denne plass skal den Korsfestede minne om at adgangen til det aller-helligste (som symbol på samfunnet med Gud) er åpnet ved Kristi soningsdød. (Matt. 27,15; Hebr. 6,19-20; 9,14-15; 10,19-23).

Gruppen i korgitteret.

(Foto: Johnson & Sotberg)

Prekestolkledet.

(Foto: Kr. Helgesen)

Glassmaleriet er tegnet av professor Aage Storstein, og etter hans kartonger utført av glasskunstneren Borgar Hauglid. Gruppen i korgitteret er skåret i tre og belagt med gategull. Krusifikset er utført av Kristoffer Leirdal, bifigurene av Tone Thiis Schjetne.

Prekestolkledet har innskriften (på gresk): «Evangeliets etter Matteus, Markus, Lukas, Johannes», og er prydet med de 4 evan-

gelisters symboler, henholdsvis Mennesket, Løven, Oksen og Ørnen. (Jfr. Joh. Åp. 4,7).

Alterringens gitter er prydet med de gamle nattverd-symboler: det sirkelrunde brød og vinbegeret, med Andreas-kors imellom.

Selve alteret har et alterskap (triptykon) skåret i tre og belagt med plategull. Det symboliserer offerilden av den kristne menighets takk og lovprisning som stiger opp til Gud. Triptyk'en bærer innskriften: Soli Deo Gloria — Gud alene æren.

Alterets antependium er prydet med Kristus-monogrammet omgitt av første og siste bokstav i det greske alfabet — alt innrammet i en mandorla: Kristus er den første og den siste.

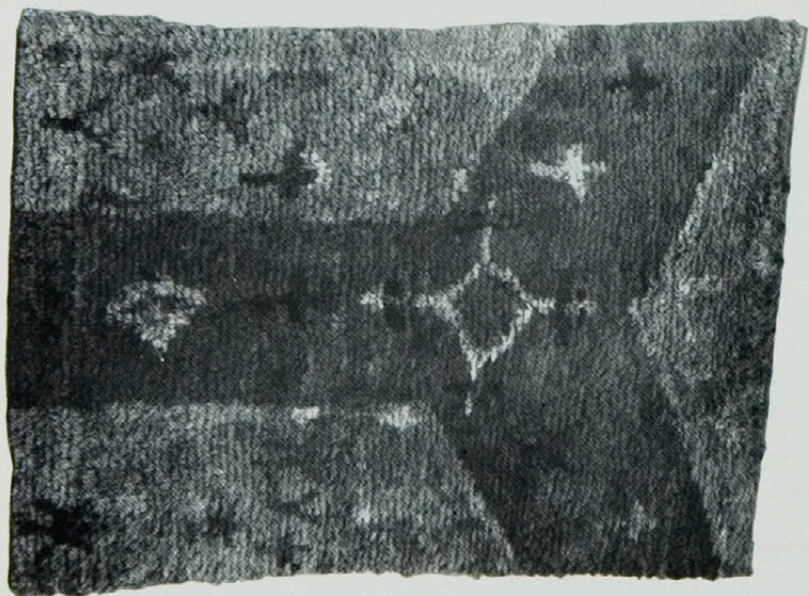
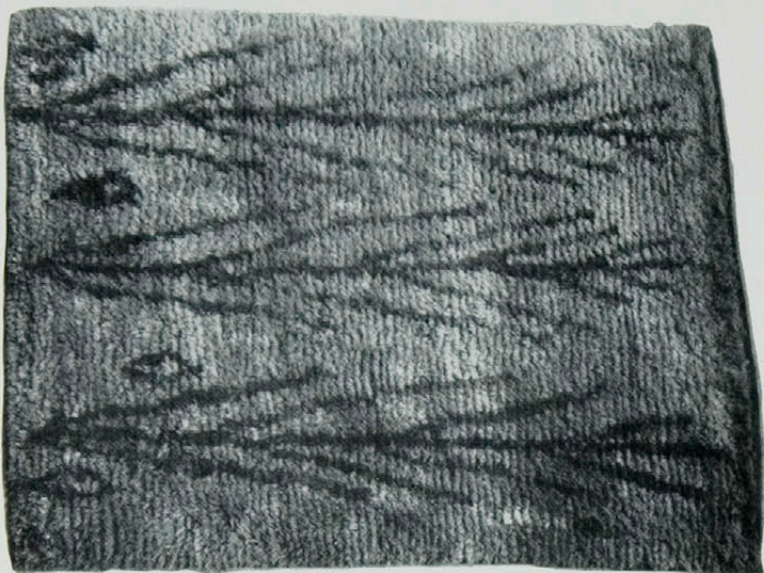
Den 8-kantede døpefonten i Festvåg-marmor står midt i et Andreas-kors i sort marmor innlagt i gulvet, ved inngangen til koret fra Olavskapellet. Denne plassering fremhever dåpens sakramentale betydning. — at den gir del i Kristi soningsdød, og virker frelse — gir adgang til det fulle Guds-samfunn. (Mark. 16,16).

De 4 brudestoler i koret er på ryggene forsynt med innskrifter fra vigselsserualet. De 6 mindre korstolene bærer på forsiden de gamle kristne symboler Lammet, Duen og Fiskene. Fisk = gr. ichthys = forbokstavene i Iesous CHristos THEou Yios Soter = Jesus Kristus. Guds Sonn, Frelser. Brukt i katakombetiden).

Gyldenlær-arbeidet på alle 10 stoler er utført av fru Julie Norland, Bodø.

Inngangsportalen til Olavskapellet har smijernsornamentikk med romertallene 1030—1956, — Olav den Helliges dødsår og Bodø domkirkes innvielsesår. Glassmaleriet i Olavskapellet viser nederst Olav den Helliges våpen, i midtfeltet hans monogram, og øverst hans krone, som bæres av de to kors. Olavs kongstanke — som gjorde ham til Rex Aeternus Norvegiae, står og faller med kristendommen.

Teppene på veggen i hovedskipet kan sees i sammenheng, idet man begynner på sørveggen ved inngangen. Skipet (1) og Treet (2) er livs-symboler. Vi er seilere på livets hav og kvister på livets tre. Aksene (3) og Fiskene (4) minner om at jord og hav gir sin rike grøde til menneskenes livsunderhold. Likevel rinner Timeglasset (5) ut, og mennesket «finner sitt sted blant tusen forglemte grave». — Men den Korsfestede under triumfbuen har «dødt døden som syndens sold» og formidler over til nordveggen, hvor teppene «preker» om *det evige liv*. Y'en (6) er forbokstav i det greske Yios = Sønnen, i hvem vi har det evige liv (1. Joh. 5,11).

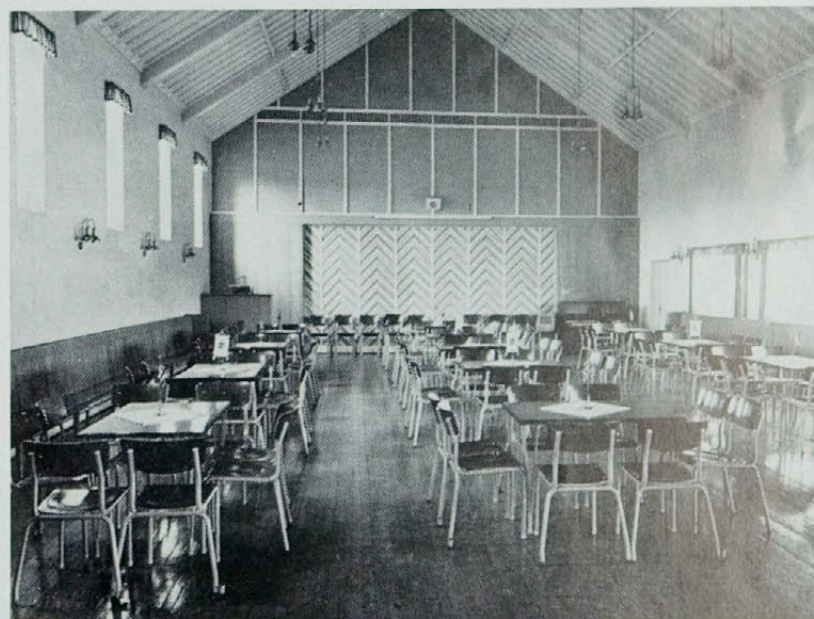

Teppet (7) viser Y-tegnet vendt opp/ned: det evige liv er ikke frukt av menneskets moralske og religiøse streben oppad, men en gave som Gud gir og som i tro skal tas imot (Joh. 3,16). Korset og Ankeret (8) med Kristus-monogrammet forkynner at menneskeslektens tro (korset) og håp (ankeret) er Kristus, Guds Sønn, som kommer med det evige livs gave. Begeret (9) minner om samfunnet mellom dem hvis tro og håp Kristus er. — Det siste teppe (10) inneholder Y-tegnet fra teppe (6) og (7) som rammer inn et øye: Gud har gitt seg til kjenne i sin Sønn — og det evige livs håp er at vi skal se Gud (1. Joh. 3,2).

Teppene er tegnet og forarbeidet av fru Sigrun Berg, Blommenholm, som også har farvet garnet med plantefarver.

Rosevinduet i Vestfronten (som symboliserer julens evangelium: En rose er utsprungen i verdens is og sne) fikk kirken i 1958. Glassmaleriet er utført av Borgar Hauglid. Motiv: Nordlyset.

Rosevinduet er en gave fra Store Norske Spitsbergen Kullkompani.

Menighetssal.

(Foto: Kr. Helgesen)

Utgitt av Bodø Menighetsråd.
Redaksjonskomité:
Johan Iversen, Kristian Rødseth,
Gunnar Østenstad.
Klisjéer: Aktietrykkeriet,
Trondheim.
Trykt i Bodø Boktrykkeri - Bodø
Ny endret utgave.

Helsing frá Haus

14. JUNI 1957

MINNE FRÁ HAVRÁTUNET

BOKTRYKK - BERGEN

FRÁ HAVRÁTUNET

Velkomen!

Velkomen frendar fræge frá Islands gjæve jord!
Velkomen inn til heimen, til Noreg, feders mor!
Her er du ingen framand. Velkomen bydst du inn!
No opnar moderlandet sin famn mot sonen sin.

Kvar enn du her skal fara langs dal, ved lid og fjord,
din fot vil allstad treda i dine feders spor.
Her rørdest deira vogga. Her skaptest styrke god
av jordi som er dogga av sveitte og av blod.

Velkomen helsa vere du ætt av vilje heit,
som ut frå heimen stemde, men aldri bandet sleit!
Du lærde oss å strida for arv og odel vår, —
for fridom heller lida, mot fred i trælekår.

Du lærde oss å vyrdsla um fedrearven stor.
Du styrkttest ved ditt feste i feders gamle jord.
Då me vårt eige gløymde og miste veg og kos,
vår fedrearv du gøymde og gav han att til oss.

Velkomen helsa vere du ætt av landnåmsmenn!
Og var du lenge burte, so er du sonen enn.
Du dine brøder finner på kvar ein stig og veg,
som um ditt upphav minner. Mor Noreg helsar deg!

Harald Hope.

I
Egil Skallagrímsson's
fotefar

1 9 5 7

Vyrde islendske frendar!

Hjarteleg velkomne til Noreg! Me nordmenn hev mykje å takka Island og islendingane for. I harde nedfallstider heldt de uppe gamal norrøn arv som me ikkje makta å vyrdsla. Men gjennom lange hundradår slitna ikkje ættarbandi, og ferdsleveggen millom oss var oftast open. Dermed var Island med og gav styrke til boderfolket i Noreg.

Men det er langt yver havet. Stundom vart det lenge millom kvar gong me vitja kvarandre. Ferdi «I Egil Skallagrimssons fotefar» skal vera med og nora og styrkja den samkjensla som me alltid ynskjer må knyta våre tvo tjodar saman. Me vil syna dykk, vyrde islendske frendar, noko av det norske Vestlandet. Ferdaruta gjeng — so langt det er råd — um dei stadene dei kom ifrå, sume av dei norske landnåmsmennene som drog til Island og sette bu og bygde land. Me vil samlast um dei sams sogeminni og um den arven me hev saman:

„No skal frendar finnast,
og gamle segner minnast.
Ein heve gøymt
det hin heve gløymt,
og so skal allting finnast.“

VELKOMNE!

Møre og Romsdal fylke

Olav Oksvik

Sogn og Fjordane fylke

N. Schei

Hordaland fylke

Mons Lid

Bergen by

Knut Tjønneland

Vestmannalaget

Ludv. Jerdal

Bondeungd.l. Ervingen

Petter Hole

Bondeungd.l. i Bergen

Kåre Kollås

Sogn Ungd.l.

Brynjolv Grønlien

Sunnfj. Ungd.l.

Olav Njosen

Firda Ungd.l.

Th. Iversen

Sunnmøre Frilynde Ungd.saml.

Frøystein Ringset

G J E S T E N E I N O R E G S F E R D I

Ríkisstyret:

Undervisningsminister, alltingsmann professor Gylfi Þ. Gíslason, Reykjavík.
Sosialminister, alltingsmann Hannibal Valdimarsson, Reykjavík.

Alltinget:

Alltingsmann, utanríkisminister h. v., sjefredaktor Bjarni Benediktsson, Reykjavík.
Alltingsmann, bonde Pétur Ottesen, Borgarnesi.
Alltingsmann Haldór S. Sigurðsson, Borgarnesi.

Högsterett:

Högsterettsdomar Gissur Bergsteinsson, Reykjavík.

Andre institusjonar:

Kringkastingsjef Vilhjálmur P. Gíslason, Reykjavík.
Ekspedisjonssjef Þorhallur Asgeirsson, Reykjavík.
Syslemann Jón Steingrímsson, Borgarnesi.
Professor, dr. Steingrímur J. Þorsteinsson, Reykjavík.
Dosent dr. Haldór Haldórsson, Reykjavík.
Direktor Guðjón F. Teitsson, Reykjavík.
Direktor Þorleifur Þórðarsson, Reykjavík (málsmann for reisebyrá på Island).
Sokneprest og høgskulestyrar Eiríkur J. Eiríksson (formann i Ungmannafélag Islands), Reykjavík.
Arni G. Eylands, fullmekt i Landbruksdepartementet (formann i laget Island-Noregur), Reykjavík.
Disponent Othar Ellingsen (formann i Nordmannslaget i Reykjavík).
Konsertmeister Björn Ólafsson, Reykjavík.
Yverlækjar Ólafur Þorsteinsson, Siglufjörður.
Skald Guðmundur Hagalín, Hafnarfjörður.
Visekonsul Bjarni Guðbjörnsson, Isafjörður.
Sokneprest Erlendur Sigmundsson, Seyðisfjörður.
Jón Bjarnason (málsmann for Bláðmannafélag Islands).
Skulemeister Þórarín Björnsson, Menntaskólinn, Akureyri.
Yverlærar Ólafur Hansson, Menntaskólinn, Reykjavík.
Stud. mag. Guðrún Magnúsdóttir.
Stud. mag. Sólveig Kolbeinsdóttir.
Stud. mag. Ingvar Stefánsson.
Revisor Guðmundur Erlendsson, Reykjavík.
Snorri Þorsteinsson.
Sigurður Greipsson.

Den islenske ambassadøren i Oslo vert truleg med frá 20. juni.

Ráðherra Gylfi P. Gíslason kjem truleg ikkje med i ferdi fyrr 20. juni.

I BERGEN OG HORDALAND

Torsdag 13. juni

kjem gjestene til Bergen.

Kl. 20.00: Møte i Gimle, tilskipa av Vestmannalaget, Ervingen og Bondeungdomslaget. Folkemusikk, folkedans, song. Tale av sira Eirikur J. Eiriksson. Mat og kaffi.

Yvernætting på Hotell Hordaheimen og Orion Hotell.

Fredag 14. juni:

Kl. 9.00: Frukost på hotellet.

» 12.00: Vestlandsbanken gjev lunsj i rådssalen i bankbygget, Rådstuplass 3.

» 13.30: Bussferd frå Vestlandsbanken til Havrátunet i Haus (gamalt gardstun frå millomalderen og bruk med teigblanding). Stogg på Trollhau- gen (Edv. Griegs heim), Fantoft stavkyrkja, Stend jordbruksskule og Hordaland Landbruks- museum på Stend i Fana. Haus kommune er vert i Havrátunet.

» 19.00: Med Fløybana til Fløyen.

» 19.30: Festmiddag på Fløirestauranten. Bergen kom- mune er vert.

Laurdag 15. juni:

Kl. 7.00: Frukost på hotellet.

» 8.30: Med toget frå Bergen stasjon til Flåm (yver Voss og Myrdal). Framme i Flåm kl. 13.23.

I SOGN

Laurdag 15. juni:

Kl. 13.23: Til Flåm med tog frå Bergen.

» 13.30: Lunsj i Flåm.

» 14.30: Båt frå Flåm, framum Aurland til Kaupanger.

» 17.00: Til Kaupanger.

» 17.15: Buss frå Kaupanger.

» 19.30: Til Balestrand.

» 20.30: Sogn og Fjordane fylke gjev middag på Kviknes hotell.

Sundag 16. juni:

Kl. 8.00: Frukost.

» 9.00: Buss frå Balestrand, yver Gaularfjellet.

» 12.45: Til Høyanger.

» 13.30: Lunsj.

» 15.00: Sogn Ungdomslag held friluftsstemna i Høyanger.

» 19.00: Kyrkjebø kommune gjev middag.

Måndag 17. juni:

Kl. 8.30: Frukost.

» 10.00: Buss frå Høyanger.

» 10.45: Til Klevold og båt yver Vadheimsfjorden.

» 11.45: Buss frå Avsnes, um Lavik, Leirvik.

» 14.00: Til Dale i Sunnfjord.

I SUNNFJORD

Måndag 17. juni:

Kl. 14.00: Til Dale i Sunnfjord. Fjaler kommune gjev lunsj. Ferdi gjeng so med båt eit stykke ut yver Dalsfjorden, so deltakarane fær sjå Rivedal.

Deretter gjeng ferdi inn Dalsfjorden til Strand, og so med buss via Osen i Bygstad til Førde.

Kl. 19.00: Førde kommune gjev middag.
Yvernatting på Førde hotell.

Tysdag 18. juni

gjeng ferdi til Mo jordbruksskule, der det vert umvising. Sunnfjord Museum ligg på Mo jordbruksskule sin eigedom. Og der vert det skipa til eit bondebrudlaup med servering av rjomegraut og spikekjøt. Truleg vert det òg leikfram-
syning.

Ferdi gjeng so til Skei hotell i Jølster, der det vert middag, med Jølster kommune til vert, og yvernatting til onsdag 19. juni.

I NORDEFJORD

Onsdag 19. juni:

Kl. 9.30: Frå Byrkjelo.

» 12.00: Til Loen (Bødal) i Stryn. Bonde og diktar Olav A. Loen fortel um Ramnefjell og dei tvo uluk-
kone i Lodalen.

» 13.30: Til Loen. Lunsj på Hotell Alexandra og truleg leikfram-
syning av leikarar frå Olden og Loen.

» 14.30: Frå Loen.

» 15.45: Til Hornindal (Grodås). Kringsyning på Svor-
museet og mat på Raftvoll Hotell.

» 17.30: Frå Hornindal (Grodås).

» 19.30: Til Folkestad, Sunnmøre.

I ÅLESUND OG SUNNMØRE

Onsdag 19. juni:

- Kl. 19.30: Til Folkestad (ferje til Volda).
- » 20.00: Til Volda, mottaking av gjestene v/ kommunale styremakter.
 - » 20.30: Middag. Volda kommune er vert. Yvernattning i Volda.

Torsdag 20. juni:

- Kl. 8.30: Frukost.
- » 9.30—11.00: Synfaring i Volda-kyrkja, Volda lærarskule og ymse anna.
 - » 11.00: Frå Volda til Aasen-tunet. Kort stogg der med utgreiding um Ivar Aasen.
 - » 12.00: Til Ørsta. Synfaring. Ørsta kommune gjev middag.
 - » 15.45: Frå Ørsta til Sæbo.
 - » 16.45: Frå Sæbo med ferje til Urke. Bil til Hellesylt.
 - » 18.10: Til Hellesylt. Kaffi. Sunnylvn kommune er vert.
 - » 19.30: Frå Hellesylt.
 - » 20.30: Til Geiranger. Kveldsmat. Sunnylvn kommune er vert. Yvernattning.

I ÅLESUND OG SUNNMØRE

Fredag 21. juni:

- Kl. 8.30: Frukost.
- » 9.00: Tur til Dalsnibba og vidare til Eidsdal.
 - » 12.30: Til Eidsdal. Kaffi. Norddal kommune er vert.
 - » 13.30: Frå Eidsdal.
 - » 14.30: Til Stranda.
 - » 15.00: Stranda kommune gjev lunsj. Synfaring på Stranda.
 - » 18.00: Frå Stranda.
 - » 19.00: Til Sykkylven. Sykkylven kommune gjev middag. Yvernattning.

Laurdag 22. juni:

- Kl. 8.30: Frukost. Synfaring i Sykkylven.
- » 10.00: Frå Sykkylven.
 - » 11.15: Til Sunnmøre Museum. Synfaring. Lunsj.
 - » 14.00: Til Ålesund, Hotell Noreg (kvild der til kl. 16.00).
 - » 16.00: Til Vigra, der Vigra kommune gjev middag. (Denne ferdi vert saman med fylkestinget i Møre og Romsdal. Egil Skallagrimsson var ein gong på Vigra).
 - » 18.45: Frå Vigra til Giske. Kringsyning i den gamle kyrkja. Kveldsmat.

Natt til 23. juni

yvernattning på Hotell Noreg i Ålesund.

I ÅLESUND OG SUNNMØRE

Sundag 23. júní:

- Kl. 9.00: Frukost på Sunnmøre Meieri í Álesund. Sunnmøre Meieri er vert.
- » 11.00: Gudsteneste í Álesund kyrkja ved sokneprest Monrad Norderval.
- » 13.30: Lunsj på Fjellstua í Álesund. Álesund kommune er vert.
- » 15.30: Sunnmørsstemna på Borgundgavlen (Sunnmøre Museum). Allsidig program. Tale av fylkesmann Olav Oksvik og sokneprest Norderval. Álesund Mannssangerforening syng. Ungdomsmusikken í Álesund spilar. Leikframsyning. Upplesing av skodespelar Edvard Drabløs.
- » 18.30: Borgund kommune gjev middag.
- » 20.30: Båttur på fjorden. — Jonsokkveld. Yvernátting. (Hotell Noreg).

Måndag 24. júní:

- Kl. 9.30: Frukost på Statens fryseri í Álesund. Synfaring. kringum í Álesund.
- » 13.30: Ferd til Bergen med kystsnoegruta.

*Dette programmet
kan verta brigda sume stader.*

S O N G A R

1.

Íslands tjoðsong.

Ó, Guð vors lands, Ó, lands vors Guð,
vér lofum þitt heilaga, heilaga nafn;
úr sólkerfum himnanna hnýta þér
krans

þínir herskarar tíðanna safn;
fyrir þér er einn dagur sem
þúsund ár
og þúsund ár dagur ei meir,
eitt eilífðar-smáblóm með titrandi
tár,
sem tilbiður Guð sinn og deyr.
Íslands þúsund ár:
eitt eilífðar-smáblóm með titrandi
tár,

sem tilbiður Guð sinn og deyr.

Matthias Jochumsson.

2.

Norske nasjonalsongar.

Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, værbitt over vannet
med de tusen hjem.
Elsker, elsker det og tenker
på vår far og mor,
og den saganatt som senker
drømmer på vår jord.

Norske mann í hus og hytte
takk din store Guð;
landet ville han beskytte
skjont det mørkt så ut.

Alt hva fedrene har kjempet,
mødrene har grett,
har den Herre stille lempet,
så vi vant vår rett.

Ja, vi elsker dette landet
som det stiger frem
furet, værbitt over vannet
med de tusen hjem.
Og som fedres kamp har hevet
det av nød til seir,
også vi når det blir krevet
for dets fred slår leir.

Bjørnstjerne Bjørnson.

3.

Gud signe vårt dyre fedraland,
og lat det som hagen bløma!
Lat lysa din fred frá fjell til strand,
og vetter for vårsol røma!
Lat folket som brøder saman bu,
som kristne det kann seg soma!

No er det í Norig atter dag
med vårsol og song í skogen.
Um sædet enn gror på ymist lag,
det brydder då etter pløgen.
So signe då Gud det gode sád,
til groren ein gong er mogen!

Elias Bliv.

4.

Gud signe Norigs land,
kvar heim, kvar dal og strand,
kvar lund og lid!
Han lat det aldri døy,
han verje bygd og øy,
han verje mann og moy
til ævleg tid!

I kjærleik varm og mild
me legg vår vilje til,
då veks det fram.
Då fær det bløma blidt,
då fær det spyrjast vidt,
og alltid standa fritt
for naud og skam.

Her stig det stort og blått,
vårt fagre heimlands slott
med tind og tårn.
Og som det ervdest ned
alt fagrar led for led,
det byggjast skal i fred
åt våre born.

Arne Garborg.

5.

Sumarkvelden.

Velkomen atter hit til våre grender,
velkomen her, du sæle sumarkveld,
med lauv og gras utyver alle
strender
og gule blommar i den grøne feld,
med lette småsky, lagd i lange
render
som trådar i det høge himmeltjeld,
og med den milde ljøsken som seg
breider
utyver fjell og fjord på alle leider.

Her er so ljøs ein lit på alle
grunnar,
for ljøs til natt og mesta dim til
dag;
dei stille votni standa blå som
brunnar,
og fossar syner seg i kvite drag;
det myrkjer i dei tette holt og
runnar,
det ljøsken i dei blakke bygdelag;
den ljøse himmel speglar seg i sjoen
og blikar mildt i doggi yver moen.

Kom lat oss nøyta tidi, som ho
skrider,
og minnst at ho skrider ofsa fort;
med kvar ein dag, med kvar ein
kveld som lider,
eit stig mot myrke vetteren er gjort.
Det kjem ein dag, då kvar ein blom
som bider
er fallen av, og slikt eit fall er
stort;
di skal eg sjå på blomen fyrr han
blaknar,
og njota sumar'n fyrr eg honom
saknar.

Ivar Aasen.

6.

Vestlandet.

Å Vestland, Vestland, når eg ser
deg slik
med fagre fjell og fjord og tronge
vik,
det stig i all sin venleik stort og
vilt
og atter møter meg so mjukt og
mildt.

12

Og som det for mitt syn er dimt og
dult,
det opnar seg eit utsyn yndefullt:
igjenom tunge sky og skoddehav
den blide fjorden ser eg blånen av.

Og gleda strøymer i meg still og
stor
med glans av bjørkelid og blåe fjord,
Og i meg sjølv eg kjenner dypter av
den stille skogen og det store hav.

Tore Ørjasæter.

7.

Nordmannen.

Millom bakkar og berg utmed havet
heve nordmannen fenge sin heim,
der han sjølv heve tuftene grave
og sett sjølv sine hus uppå deim.

Han såg ut på dei steinute strender;
det var ingen som der hadde bygt.
«Lat oss rydja og byggja oss
grender,
og so eiga me rudningen trygt.»

Kring um dalen stod fjelli som
grindar,
men um bergi var grasgrøne band;
der han gjekk millom heidar og
tindar,
og der såg han so vidt yver land.

Han såg ut på det bårute havet;
det var ruskut å leggja ut på;
men der leikade fisk nedi kavet,
og den leiken, den vilde han sjå.

Fram på vetteren stundom han
tenkte:
Gjev eg var i eit varmare land;

13

men når vårsol i bakkane blenkte,
fekk han hug til si heimlege strand.

Og når lidene grønka som hagar,
når det lavar av blommar på strå,
og når næter er ljøse som dagar,
kann han ingenstad vènare sjå.

Ivar Aasen.

8.

Bergenssangen.

Jeg tok min nystemte sitar i hende,
sorgen forgikk meg på Ulrikkens
topp;
tenkte på bauner om de skulle
brenne
og byde mannskap mot fienden opp;
∴ følede freden, ble glad i min ånd
og grep til min sitar med lekende
hånd. ∴

Jeg drakk den skål som meg
Ulrikken skjenkte;
drikke den samme, I som have vin!
Hver som oppriktig mot fødeby
tenkte,
lot denne munterhets skål være sin!
∴ Hell for vårt Bergen, vårt føde-
land hell!
Gid allting må blomstre fra fjære
til fjell! ∴

Johan Nordahl Brun.

9.

Til gamle Bjørgvin.

Helsar deg, Bjørgvin, med Fløyi og
Vågen,
eldgamle by millom skyhøge fjell;
vikingar djerne, her tendrar dei
logen,
vardane bragar og herropi fell.

Skaldar du fostrar og styresmenn
sterke,
som uredde lyfter i stormen vårt
merke.

Halli som Hákon i stor-tidi bygde,
minner um utferd og vesterhavstog;
kom det ein bolc som yv' soga vár
skygde,
attreiste Noreg då murane såg.
Flagget som fritt ifra Bergenhus
vagar,
det vitnar um framgang og ljósare
dagar.

Helsar deg, Björgvin, og ynskjer
vel-liva,
Kyrre sin fagre og regnrike stad.
Andi frá stormenn mun yver deg
sviva,
alltid du synte deg hugheil og glad.
Norrøna-modet i barmen du gøyme,
ja, arven frá fedrane aldri du
gløyme.

Hans Reynolds.

10.

Sogna-song.

Sjá bygd i bygd og dal i dal
frá Solund inn til Skjoldar
og bekkjer små i tusund-tal
og lid og lund og vollar.
Og so den store fagre fjord,
dei Sunn' og Nordfjords gamle bror,
som tøygjer seg langt framum deim
heilt inn til Jotunheim.
Ja, det er Sogn! Ja det er Sogn!
Her sygner hev sin heim.

Her ligg kong Beles fagre strand
med sogegull i barmen,
her lagde Fridtjov ut frá land
med Ing'bjørgs ring um armen.
Den ringen hev den dag i dag
hjá sognagutar same lag.
Vár Ingebjørg av unge menn
gjer frøkne karar enn.
Ja, det er Sogn! Ja det er Sogn!
Her sygner hev sin heim.

Ja, Sogn det er vár eigi bygd,
som ætt på ætt skal byggja,
og Norig me med dug og dygd
gjev same elsk og tryggja.
Ja, blæs ein lur til strid oss ut,
so møter me kvar sognagut,
og vert det strid som røyner på
skal Norig sygner sjá.
Ja, det er Sogn! Ja det er Sogn!
Her sygner hev sin heim.

Kristofer Alme.

11.

Sunnfjord-song.

Sunnfjord er av fjordar dei venaste
eg veit
som skjer seg inn i Noregs breide
bringa,
med grender langs strender og
gygrahest i reit,
og logne lider fint kring fjelli ringa.
Når gygrane i trollver rid desse
gampar grá,
ligg heimane i livd under fjellbringa
blá,
skin sumarsoli er her godt á vera.

14

Her fann våre feder seg heimstad
rik og gild,
og ingen stad dei kunde betre una.
Sumaren er havgulssval og vinteren
er mild,
og foda finst frá fjell til ytste fluna.
Grøda god av ák'r og eng, og sei
og skrei ved Kinn,
men likaste er leiken når sild av
hav sig inn,
— eit stabbur rikt med mat til
munnar mange.

Me hev vár part i soga át Noreg,
vár mor,
havt menner som med andre godt
seg mæla.
Gjer me våre verk so godt som dei
som fyre for,
vil Sunnfjord millom bygder basen
spela.
Tore, Atle, Kveldulf og Ingolf
Islands far
var slike gasta gutar som djupt i
soga skar,
og Sunnfjord kan vel slike enno ala.
A. H. Standnes.

12.

Nordfjord-song.

Signe den fyrste som Nordfjord
fekk skoda!
Anten han ned etter Ty-stigen kleiv,
eller frá sjøen såg Smalsa-horn
roda,
— inn i ein heilagdom hovdingen
sveiv;
blåkvit og fager i venleik og velde
låg han i synsringen urøyvd og rein,

prydeleg nyskapt, trass aldrar og
elde,
budd som til helg og til høgtid han
skein.

Nordfjord, kor namnet um hjarta
oss vermer!
Ingen fekk heimstad av høgare
rang.
Fjorden seg inn millom storfjelli
ermer,
bygdene tek han som borni i fang.
Gardane ligg attmed grønnæme
strender,
speglar seg av i den blågrøne fjord,
krullar seg saman i bygder og
grender,
fagre som ingen stad elles på jord.

Dette er Firdir, der fedrane våre
sysla i truskap og ofte med glim,
namngitne kultar som Kveldulf og
Kåre,
Kolbein den sterke og Øyvind og
Grim.
Storhopen namnlaus, men aldri me
gløymer
dei som hev dyrka og odla vár jord.
Signe den torva som leivdene
gøymer,
gravhaug og gravstad kring stren-
der og fjord!

Nordfjord, á Nordfjord, me alltid
vil svara
slik som han Gunnar då heimatt
han fór:
Fager er lidi! Me kan ikkje fara
burt ifrá heimen, frá far og frá mor!

15

Her vil me sitja trass fenner og
fárar,
her vil me streva og arbeida trutt!
Nordfjord, det namnet oss alle skal
bára
fysna i hugen til livet er slutt!

Elling Reme.

13.

Alesundssangen.

Unge skudd på Norges byers
stamme,
viltre gutt i voksne brødres lag,
lille plett i store scener ramme,
høytidsfullt vi hilser deg i dag,
hilser deg med glans av blanke
vover
og med høye tindere blåningsskjær,
hilser deg med håp for hva du lover
og med pris for hva du var og er.

Rundt deg breder seg det fagre
Møre,
havombruset mellom fjell og fjord,
og fortrolig hvisker i vårt øre
sagastemme sine dunkle ord,

hvisker om en hær av staute
snekker
stevnende fra land på fjerne tog,
hvisker navn som stolte minner
vekker,
Giskes storrett og Hjørungavåg.

Kristoffer Randers.

14.

Å liva —

Å liva, det er å elska det beste di
sjæl fekk nå;
å liva, det er i arbeid mot rikare
mål å trå.

Å liva, det er i livet å finna det
største verd;
å liva, det er å vinna til sanning i
all si ferd.

Å liva, det er å leggja all urett og
lygn i grav;
å liva, det er som havet å spegla
ein himmel av.

Anders Vassbotn.

BOKTRYKK - BERGEN

ISLAND - NOREG

I Egil Skallagrimssons fotefar

ØRSTA, 20. JUNI 1957

PROGRAM:

AASEN-TUNET :

Ordførar Ragnar Unhjem
Kunstmálar Karl Straume
Folkehøgsk.l. H. Straumsheim

FOLKESKULEN :

Skuleinspektør O. I. Mo.

STADION :

Turntropp.

PLANTESKULEN :

Sigrídur Stefánsdóttir

FOLKEHØGSKULEN:

Lunch
Folkehøgskulestýrar Einar Arne
Trioen :
Lingås, Gran, Straumsheim.
Ørsta gutemusikk.

KYRKJA :

Sokneprest Johan Julseth
Fru Olga Barstad.

Nr. 1 :

Å Gud, vår Gud, vårt heimlands Gud, ein ævelivs småblom med skjelvande tår
 vi lovar ditt heilage, heilage namn; som bed til vår Herre og døyr.
 av himmelske solgeistar bind dei deg Islands tusen år:
 krans, ein ævelivs småblom med skjelvande tår,
 dine herar, og søkjer din famn; som bed til vår Herre og døyr.
 for deg er ein dag som tusen år,
 og tusen år som ein dag,

(Ved Olav Røkke)

Nr. 2 :

Eg levde mellom berg og knaus eg var, så sæl og fjåg,
 som barn i tronge kdr. som når dei gråsteins-berg i rad
 Eg vaksen vart og reiv meg laus, på Noregs strand eg såg.
 for vide mange år.
 Men alltid når mitt harde land Mitt land! eg gjev med hugheilt mod
 steig opp med fjellom blå, alt det som heiter mitt;
 eg kjende det i bringa brann, min sveitte og mitt friske blod,
 glad laut eg gråta då. sjå, det er allting ditt!
 Så mangt eit framandt land eg såg. Så sælt ein gong for sliten mann
 Det drusteleg og rikt å sova i di jord!
 og fint og fagert for meg ldg Gud evig signe Noregs land!
 som eventyr og dikt. det er mitt siste ord.
 Men aldri nokon gong så glad

(Anders Hovden)

Nr. 3 :

Tidt eg minnest ein gamal gard der hadde skjorene sitt gamle reid,
 med store tre og runnar, staren song i kvar ein topp som beid,
 vollar, bakkar og berg og skard og erlor i tunet sprungo.
 og blomster på grone grunnar.
 Der eg hadde meg så godt eit rom: Var det nokon som der leid vondt
 hus og mark med både bær og blom, og vart føre tap og spilla,
 a't eg røyttle som ein eigedom, brått det spurdest om bygdi rundt,
 med både lut og lunnar. og alle tykte det var illa.
 Ofte minnest eg mi gamle grend,
 når eg framand uti verdi stend,
 der var dalar og lier nog, heimlaus, frendelaus og lite kjend,
 der lur og bjøllor klungo; og likar på leiken illa.
 der var ruster og fager skog,
 der tusund fuglar sungo.
 Teit ved stova stod ei bjørk så brei,

(Ivar Aasen)

Nr. 4 :

At far min kunne gjera
 det gilde han hev gjort,
 og fram i livet bera
 så mykje gjævt og stort,
 det var frå dag til annan
 for meg så god ei stød,
 Stor arv det er for mannen
 av godtfolk vera fødd.

Slik kar var aldri funnen
 så langt som saga veit
 Og ordet flaug frå munnen
 så godt som sverdet beit.
 Du høyrd 'n aldri mala
 i klynk om sine kår.
 Den guten kunne tala
 med skjemt om sine sår.

Min store fader døydde
 — sjå det me alle må —
 Og arven bort dei øydde.
 Men sumt me att kan få.
 Her gjeng eg stundom sliten
 og leitlar etter ord!
 Skal tru eg er så liten
 for det han var så stor?

Men graset gror på bøen,
 og korn på gamal vis,
 og enno gamle sjøen
 er like fri for is.
 Vår' fjell er like håge
 og lufti like blå,
 så enno like fjåge
 me fram kan stemna på.

(Vinje)

Nr. 5 :

«Å ven er lia!» han Gunnar kvad.
 Ja vent er Island, broder,
 med glitre-bredar, med tinderad
 som bjart i sola gløder.
 Å vent, å vent med dal og mo
 der elvar fram seg svinga.
 Som ville svana det sym frå sjo
 med brim om kvite bringa.

Visst flaksar stormen i orneham
 om vinternettene svarte;
 men Geysir bryt or grunnen fram,
 og han er Islands hjarte.
 Og Island ligg med stjernekrans
 og nordlys høgt om skalle,
 og Island skin i sogeglans,
 dreg til seg augo alle.

(Anders Hovden)

Nr. 6 :

Dei vil alltid klaga og kyta
 at me ganga så seint og så smått.
 Men eg tenkjer dei tarv ikkje syta:
 me skal koma, om ikkje så brått.

Ja, det skytt ikkje fram så det dunar
 som no ingen kan undrast oppå — ;
 men det monar då jamt, ja det monar
 så det stundom er hugnad å sjå.

Lat det ganga fram, lat det sigal
 Berre eitt eg ynskjer og bed:

at me ikkje så høgt måtte stiga
 at me gløyma vår fedre-sed.

Lat oss ikkje forfedrane gløyma
 under alt som me venda og snu,
 for dei gav oss ein arv til å gøyma,
 han er større enn mange vil tru.

Lat det merkast i meir enn i ordi
 at me halda den arven i stand,
 at når fedrane sjå att på jordi,
 dei kan kjenna sitt folk og sitt land.

(Aasen)

„I Egil Skallagrimson sine fotefar“

Vi helsar representantane
for vårt islandske broderfolk
hjarteleg velkomne til Giske.
Likeeins fylkestinget
i Møre og Romsdal
VEL MØTT HER.

Giske kyrkje

Lars L. Godø

Ordfører

Bjarne Storset

Prest

Minne frå
samveret i «Marmorkirken» på Giske —
Arnungenes private huskapell, reist 1190

MINNESTUND I GISKE KYRKJE

laurdag 22. juni 1957

Kirken den er et gammelt hus,
Står om enn tårnene faller;
Tårner full mange sank i grus,
Klokker enn kimer og kaller,
Kaller på gammel og på ung,
Mest dog på sjelen trett og tung,
Syk for den evige hvile.

Herren vår Gud visst ei bebor
Hus våre hender kan bygge,
Arkepaulet var på jord
Kun av hans tempel en skygge;
Selv dog en bolig underfull
Bygde han sig i oss av muld,
Reiste av gruset i nåde.

Vi er Guds hus og kirke nu,
Bygget av levende stener,
Som under kors med ærlig hu
Troen og dåpen forener.
Var vi på jord ei mer enn to,
Bygge dog vilde han og bo
Hos oss med hele sin nåde.

Give da Gud, hvor vi skal bo,
Alltid når klokkene ringer,
Folket må samles i Jesu tro,
Der hvor fra oven det klinger:
Verden vel ei, men I mig ser,
Alt hvad jeg sier, se det skjer!
Fred være med eder alle!

Fedrane kyrkja i Noregs land,
Kjæraste samfund å kjenna!
Vida ho femner kring fjell og strand,
Fast er ho grunna av Herrens hand,
•/. Klårt skal Guds tempelljos brenna! •/.

Fager er flokken i tusund år
Gud i vår kyrkja fekk frelsa.
Lengsla mot framtidi vonfullt trår:
Ungdomen kristna er Noregs vår,
•/. Noreg si framtid og helsa. •/.

Far då med Kristus, so fer du vel!
Strid for Guds rike på ferdi!
Strid då for fridom åt bunden træl!
Gud give freden åt Noregs sjel!
•/. Gud lyse fred yver verdi! •/.